

Η ΛΥΓΕΡΗ

Συντάξις: 181 σ. 870

Οὕτω, μεμψιμοιρούσα καὶ ὑποκλαίουσα ἔλαβε τὰς ὑδρίας καὶ ἐπανάηχτο εἰς τὴν οἰκίαν ἀπελπίς. Αἶφνης εἰς τὴν καμπὴν τῶν βράτων διέκρινε μακρόθεν τὸν Βρανᾶν ἐρχόμενον μετὰ τοῦ ἵππου του ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Δόξα σοι ὁ θεός!

— Τραβᾶ 'μπροστὰ κ' ἔφθασα' εἶπε πρὸς τὴν παιδίσκην.

Καὶ στρέψασα γύρω ἐταστικὸν βλέμμα ἐκρύβη σπυδουσα ὑπὸ τὴν σικκὴν τοῦ Πλευρίου. Ἡ σικκὴ αὕτη ἐφυτεῦθη πρὸ ἀμνημονεύτων ἐτῶν· εἶνε γιγαντιαία μὲ κλάδους πίπτοντας κατὰ μῆτρον τοῦ ἐδάφους καὶ σχηματίζοντας πυκνὸν θόλον ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται ἀσφαλῶς νὰ κρυβῆ δεκάς ἀνδρῶν. Ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῆς κάμνει καρπούς μικροτάτους, σχεδὸν ὡς λεπτοκαρυκὰ, μετατρέποντας τὸ βαθυπράσινον χρῶμα των εἰς κεχρῖμπαρένιον καὶ ζηλευτὸν χρῶμα κατὰ τὸν νοέμβριον καὶ δεκέμβριον. Ἄλλ' οὔτε

ὁ σπάνιος καρπὸς οὔτε ἡ βαθεῖα σκιά της εἶνε ἱκανὰ νὰ φυγαδεύσουν τὸν δεισιδαίμονα φόβον τῶν χωρικῶν. Διότι ἡ σικκὴ αὕτη εἶνε στοιχειώμενη. Πρὸ ἀμνημονεύτων ἐτῶν, ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀκόμη, γραῖα τις ἔρριψεν εἰς τὴν ὄριζαν τῆς μικρῆς ἀθαπτιστοῦ παιδίου, καρπὸν ἀθεμίτου ἔρωτος. Τὸ παιδίον ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐκεῖ ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης, οἱ σκύλοι δὲ καὶ οἱ χοῖροι τῆς γειτονίας ἐξετέλεσαν καταλλήλως τὴν ταφὴν του. Ἐκτοτε ὅμως μέχρι σήμερον ἀκούονται ἐκεῖ κατὰ τὰς νύκτας καὶ τὰς μεταμεσημβρινὰς ὄρας τῶν καλοκαιριῶν, κλαυθμυρισμοὶ ἀδιάκοποι. Οἱ ἐλαφροσκιῶται, οἱ ἔχοντες τὸ προνόμιον νὰ βλέπουν τὰ φαντάσματα, λέγουν ὅτι συναντῶσι συχνάκις ἐκεῖ τὸ στοιχεῖο τοῦ παιδίου, μικρὸν βρέφος ἐν σπαργάνοις, εἴτε μικρὸν τουρκοπούλον γυμνὸν μ' ἓνα φεσακί μόνον ἐπὶ κεφαλῆς ἢ σπιθαμιαῖον ἀράπην μὲ φωσφορίζοντας ὀφθαλμούς καὶ λευκαζοντας ὀδόντας

μεταξὺ ἑβενόχρου μορφῆς. Διὰ τοῦτο οἱ χωρικοὶ ἀποφεύγουν τὴν σκιάν καὶ παραιτοῦσι τοὺς καρπούς της, ὡς φθοροποιούς.

Καὶ ἡ Ἄνθῆ δὲν θὰ ἐπήγαινε ποτὲ ἐκεῖ δι' ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ἀνάγκη ὅμως ἵνα ἴδῃ καὶ ἠμιλήσῃ εἰς τὸν Γεώργιον καὶ ὁ φόβος μήπως φωραθῆ εἰς τοῦτο ὑπὸ τινος ὄθησαν αὐτὴν ἐκεῖ, ὑπὸ τοὺς σκοτεινοὺς κλάδους, ὅπου ἀνέμενε τρέμουσα μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἔραστοῦ της.

— Νὰ μὴ σ' εἶδε κανεὶς, ἠρώτησεν εὐθύς τοῦτον ἐπισημένῃ.

— Ὅχι· ποῖος θὲς νὰ με ἴδῃ;

Ὁ Βρανᾶς ἀπήντησε συνωφρωμένος, μὴ θέλων νὰ τὴν ἀτενίσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Τῷ ὄντι ἔφερε βαρεῖαν τὴν ὄβριν τῆς προτεραίας ὁ νέος. Ἡ εὐγενὴς ψυχὴ του, ὅπως ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ, ἦτο κ' ἐν τῷ ἔρωτι ἀπροσποίητος, ἄκαμπτος, εὐθὺ βαινουσα εἰς τὸν σκοπὸν. Εἰς ἐλεύθερον

ὄριζοντα ζήσας καὶ ἀνατραφεὶς, μὴ κυκλωθεὶς ἀπὸ μεμψιμοιρίας γραϊδιῶν καὶ κουτοπονηρίας γερόντων, μόνος μετὰ τῆς μητρὸς του, τῆς ὁποίας οὐδέποτε ἤκουε τὰς φλυαρίας, ἤξευρεν ἐλεύθερα καὶ τὰ αἰσθητάματα. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἐγνώριζε τὸν ἔλεγχον εἰς τὸν ὁποῖον ὑποκεινται ὅλοι εἰς τὰς μικρὰς κοινωνίας, γυναῖκες καὶ ἄνδρες, ἀλλ' ἐθεώρει ὅτι διὰ πάντα ἄλλον ἦτο οὗτος παρά δι' αὐτόν. Τὸ ἀλογάκι καὶ τὸ κάρρον του τὰ εἶχε· τὴν μαννούλα του τὴν εἶχεν· εἶχεν ἓνα σπιτάκι πατρικὸν διὰ νὰ μὴν, στιβαροὺς βραχιόνας νὰ δουλεύῃ καὶ δὲν εἶχε χρέος οὐδὲ πεντάραν. Τίμιος ἦτο, εἰλικρινὴς ἦτο, ὥστε νὰ βασιζῶνται ὅλοι εἰς τὸν λόγον του καὶ ὄχι εἰς τὰς κακολογίας τῶν ἄλλων. Εἶχε καὶ τὴν ἀγάπην του, ἀγνήν, ἀληθῆ ἀγάπην, περὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς ὁποίας δὲν ἀμφεβαλλεν αὐτὸς καὶ δὲν ἔδιδε τὸ δικαίωμα ν' ἀμφεβαλλῇ καὶ κανεὶς ἄλλος. Εἶχε τὴν πεποιθῆσιν ὅτι μίαν

ΔΟΝ ΠΕΤΡΟΣ ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ

ἡμέραν μὲ τὸν κατάλληλον καιρὸν, ὁ Κύρ Πα-
ναγιώτης Σπριμμένος θὰ τὸν ἐκάλει νὰ τὸν
κάμῃ γαμβρόν του. Ναί, διατὶ τάχα; Ποῖος
θὰ ἐτόλμα νὰ εἶπῃ ὅτι δὲν ἦτο κατάλληλος
διὰ τοῦτο; ποῖος θὰ ἦτο τόσο ἀνκιδῆς ψεύ-
στης; Ὅτι τάχα δὲν ἦτο πλούσιος; μὲν, ἢ
Ἄνθῃ τὸν ἡγάπα τόσο καὶ αὐτὸς ἡγάπα τόσο
τὴν Ἄνθῃν! . . .

Ὁ Βρανᾶς οὕτω ἔμενε ἀδιάφορος εἰς τὸν
κόσμον ἤσυχος εἰς τὸν ἔρωτά του καὶ τίποτε
ἄλλο. Οἱ καρχωγεῖς δὲν ζητοῦν καὶ πολλὰ
πράγματα. Ἀρετὴν ἐργασίαν, ὀλίγον κρασί,
κάμποσα τραγούδια καὶ πολὺν ἔρωτα. Θελακτικὰ
στοιχεῖα τοῦ βίου ἀπαρτίζοντα τὴν ἀνάπαυσιν
τῆς ψυχῆς.

Ὁ Βρανᾶς δὲν ἀνεπαύετο μόνον ὁσάκις ἤκουε
κακολογίαν τινὰ περὶ τῆς Ἄνθῆς. Τότε ἐξηγεί-
ετο ὠργισμένος καὶ ἀπεστόμωνεν ὅλους. "Α! ἢ
Ἄνθῃ ἦτο γυνὴ, ἀδύνατον πλάσμα καὶ εἶχε κα-
θῆκαν αὐτὸς νὰ προφυλάσῃ τὸ ὄνομα τῆς. Καὶ
τὸ ἔκαμνε πάντοτε. "Αν ὅμως καμμίαν φορὰν
παρέβλεπε τὸν ἔλεγχον τοῦ κόσμου, ἂν περιε-
φρόνει τὰ κακὰ στόματα, εἶχε τὴν ἀπαίτησιν
ἢ ἀπόφασις του νὰ μὴ ἀντικρούεται ὑπὸ τῆς
παρθένου. Τότε ἐνόμιζεν ὅτι εὕρισκεν εἰς αὐτὴν
ἔρωτα ἀγνόν καὶ ἀφωσιωμένον, μὴ ὀπισθοδρο-
μοῦντα πρό τῶν κοινωνικῶν ἐμποδίων. Πολλὰκις
ἐδοκίμασε τοῦτο καὶ πολλάκις ἢ λυγερὴ ἠκο-
λοῦθησεν αὐτὸν τυρῆ, ἀμέριμος διὰ τὸν κόσμον
τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἔτοιμον νὰ τὴν λιθοβολήσῃ,
ἀγομένη ἐκ τῆς αἰτίας ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κα-
μῇ ἀνευ ἐκείνου. Ὁ νέος τότε βλέπων τὴν ἄμε-
τρον αὐτῆς ἀγάπην μετενόει διότι ἀπῆται τὸς
θυσίας, κ' ἔκλαιε διὰ τὴν τόσῃ ἀφοσίωσιν.

— Εἶνε ἀγγελοῦδι... ἀγγελοῦδακι!... ἔλε-
γεν ἔνθους.

Ἦρκει ὅμως εἰς τὴν εὐσάλευτον καρδίαν τοῦ
Βρανᾶ μίαν καὶ μόνην ἄρνησιν τῆς παρθένου νὰ με-
τατρέψῃ ὅλας τὰς ἐδραίας πεποιθήσεις του. «Δὲν
μ' ἀγαπᾷ, ὄχι δὲν μ' ἀγαπᾷ!... Γιατὶ τάχα δὲν
κάνει αὐτὸ ποῦ τῆς εἶπα!... » Κ' εὐθὺς ὁ ἔ-
ρωτος του μετέπιπεν εἰς μανίαν ἢ Ἄνθῃ ἦτο προ-
δότης καὶ αὐτὸς ἦτο ἐπὶ καιρὸν τὸ παίγιον!...
Εἰς τοιαύτην σύγχυσιν σκέψεων καὶ αἰσθημάτων
διετέλει ὁ νέος ἀπὸ χθές, ἀπ' ἧς ὥρας ἢ νεῆνις
ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν του. Κάποτε
εἶχε διαλείψει σωφροσύνης τὸ πνεῦμά του καὶ
τότε μόνος του ἐνόει ὅτι ἢ ἀπαίτησις του ἐκείνη
ἦτο παραλογος καὶ ὅτι ἢ Ἄνθῃ καλῶς ἔπραξε
διὰ μίαν στιγμὴν νὰ παραβλέψῃ τὴν ἔρωτα χα-
ριν τοῦ ὀνόματός τῆς. Ἄλλ' αἰ διαλείψει αὐταὶ
ἦσαν βραχέαι. Ὁ πυρετός πάλιν ἐπανήρχετο,
τὰ νεῦρά του ἐταρᾶσσοντο κ' ἐσκέπτετο ἄρρητ'
ἀθέμιτα περὶ ἔρωτος καὶ ἀφοσίωσως. Ναί, δι'
αὐτόν, τὸν Γεώργιον Βρανᾶν, ὅλα ἔπρεπε νὰ τὰ
παραβλέψῃ ἢ λυγερὴ. Εἶχε τάχα ἄλλον ἀπ'

αὐτόν;... Καὶ ὠρρίζετο νὰ μὴν τὴν ἴδῃ πλέον,
νὰ μὴν τῆς ὁμιλήσῃ.

Κ' ἐπέμεινε εἰς τὸν ὄρκον τοῦ ὁ Βρανᾶς μέχρι
τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπομένης. Αἰφνης ὅμως θαυ-
μάσας καὶ αὐτὸς διὰ τὴν σταθερότητα του με-
ταμελόμενος διὰ τὴν τόσῃ σκληρότητα, ἢ ὁ-
ποία ἐφαντάζετο ῥιγῶν ὅτι ἦτο ἰκανὴ καὶ νὰ
θανατώσῃ τὴν Ἄνθῃν, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ τῆς
οἰκίας τῆς. Ἦκουσε τότε τὴν πρόσκλησιν τῆς
παρθένου, ἀντελήθη τὸ παλμώδους καὶ πα-
ρακλητικῆς τόνου τῆς φωνῆς τῆς καὶ ἀπεφά-
σισε νὰ ὑπάγῃ πρὸς συνάντησιν τῆς. Ἀλλὰ νὰ
ὑπάγῃ σοβαρός, συνωφρωμένος, ὡς δικαστῆς
ἢνα ζητήσῃ λόγον τῶν πράξεών τῆς. Καὶ ἔμενε
ἤδη ὄρθιος, ἄκαμπτος, τὸ σῶμα στηρίζων ἐπὶ
τοῦ κορμοῦ τῆς συκῆς, ὀλίγον προσεστραμμένην
κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῆς λυγερῆς καὶ διὰ
τοῦ βλέμματός ἀκολουθῶν τὴν φορὰν ἐνός φυλ-
λαρίου, τὸ ὁποῖον παρέφερον ὁ ἄνεμος.

Ἡ Ἄνθῃ ἔμενε καὶ αὐτὴ σιωπηλῆ, μὲ ἀμφί-
βολον ἔκφρασιν ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ παρηκολούθει
τὴν φορὰν τοῦ φυλλαρίου, ματαίως προσπαθοῦσα
νὰ συναντήσῃ τὸ βλέμμα τοῦ φίλου τῆς.

— Γιατὶ μὲ κάνεις ἔτσι; εἶπεν, γιατί μὲ κά-
νεις ἔτσι; τί σῶκαμα; . . .

Καὶ ἐξερράχῃ αἰφνης εἰς λυγμούς καὶ δά-
κρυα. Ὁ Γεώργιος τὴν προσέβλεψε μικρὸν συν-
εκινήθη, ἐμκλάχθη... "Α! τὸν ἀγαπᾷ, ναί, τὸν
ἀγαπᾷ ἀκόμη! Ἦμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν
τὸν ἀγαπᾷ, ἢ μακρομμάτα του;

— Σῶπα καίμην καὶ ἐσύ... μὴν κάνης ἔτσι!

Τὴν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὴν ἐφίλησε εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς. Ἡ λυγερὴ ἐγέλα μέσῳ τῶν δακρῶν
τῆς, τῶν μομφῶν τῆς. Ἀστεία τάχα εἶνε αὐτὰ,
νὰ φορτώνῃ τὴν καρδίαν κανενὸς χολῆ! Κ'
ἐκείνος ἐγέλα, εὐτυχῆς διότι ἐχαροποιήθη ἐκείνη,
διότι ἠθροίσε πάλιν ὁ λαμπρός οὐρανός, ὅστις
ἔχυνε πρὶν ὄμβρους: Οὐ, κλαψιᾶρα!... Ἡ λυ-
γερὴ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ τῆς ἐλησμόνει πλέον τὴν
αἰτίαν τῆς συναντήσεώς των, τὸν ἐπαπειλοῦντα
αὐτοῦς κίνδυνον. Ποῖος συλλογίζεται τοιαύτην
ὄραν Νικολὸν καὶ γονεῖς!...

Ἐπὶ τέλους ἢ λυγερὴ ἐξεστόμισε τὸ φοβερὸν
μυστικόν. Εἰς τὰς ἀρχὰς περιεφρόνει τοὺς λόγους
τῆς Κυρᾶς Παγώνας. Ἀλλὰ χθές οἱ γονεῖς τῆς
ὠρισαν ὀρθὰ κοφτὰ ὅτι θὰ τὴν ἐδίδον τοῦ Νι-
κολοῦ. Μάλιστα κάπως ἤρχισαν καὶ ἐξω νὰ τὸ
δικαδίδουν...

Ἐφ' ὅσον ἢ λυγερὴ ὠμίλει ὁ Γεώργιος ἤκουε
καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐχαλάρου τοὺς βραχί-
ονας του ἀπ' ἐπάνω τῆς καὶ αἰφνης τοὺς ἀφῆκε
νὰ πέσουν ἀδρανεῖς. Ὅτε ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ
γαμβροῦ μετὰ χλευαστικῆς διεγγραφῆς ἐπὶ τῶν χει-
λέων του. Ἐπέμεινε ὅμως νὰ τὴν βλέπῃ κατὰ
πρόσωπον, μὲ ὑπόχρα τὰ χεῖλη, μὲ τὴν ὀδυ-

νην αὐξουσαν ἐν τῇ καρδίᾳ, ζηροκαταπίνων ἀπὸ
καιροῦ εἰς καιρὸν ὡς νὰ ἐπνίγετο.

— Καὶ σὺ τί λέεις; ἠρώτησεν αἰφνης αὐτὴν.

Ἡ λυγερὴ τὸν ἠτένισεν καλὰ καλὰ εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς· εἶτα δ' ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς
τὰ κάτω.

— Τὶ νὰ εἰπῶ, ἐγώ; ἐψήθουσε πτύσσουσα τὰ
ἄκρα τῆς ποδιᾶς τῆς ἐξ ἀδημονίας.

— Ὅτ' ἂν τὸν πάρης αὐτὸν τοῦ σου δίνου;

Ἡ λυγερὴ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὴν πο-
διάν τῆς καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἠσύχως. Ὁ Βρα-
νᾶς ἤρχισε νὰ καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ συνή-
θους πυρετοῦ του. Αἱ πεποθήσεις του ἐκλονί-
ζοντο. Ἡ δυσπιστία ἤρχισε πάλιν ν' ἀναφαίνε-
ται καὶ νὰ τὸν δάκνῃ, ἀκροβιγῶς εἶνε ἀληθῆς
ἀκόμη, ὀδυνηρῶς ὅμως...

— "Ε, θὰ τὸν πάρης; ἐπανέλαθεν ἐν αὐ-
στηρῶ τόνῳ· πές, ναί ἢ ὄχι;

— Τὶ θές νὰ κάμω; ἠρώτησεν ἀπελπισ ἢ
κόρη.

— Τὶ νὰ κάμης; νὰ μὴν ἀφήσης νὰ σε δώ-
σουν ἐς ὅποιον θέλουν!... δὲν εἶσαι μακρῖνι —
εἶσαι ἄνθρωπος.

Ἡ Ἄνθῃ ἐπανελάθε τοὺς κλαυθμούς τῆς ἐν-
τονώτερον. Ἄνθρωπος ναί, ἦτο ἄνθρωπος, ἀλλὰ
παρθένος· εἶχε γονεῖς καὶ οἱ γονεῖς δίδουν εἰς ὁ-
ποῖον θέλουν τὴν θυγατέρα των· δὲν ἐρωτοῦν
αὐτὴν ποῖον θέλει καὶ ποῖον δὲν θέλει. Εἶνε
ἰκανοὶ νὰ κρίνουν καλλίτερον αὐτῆς ποῖον εἶνε
τὸ ἀληθινὸν καλὸν τῆς καὶ μίαν ἡμέραν τῆς πα-
ρουσιάζουν ἕνα ἄνδρα καὶ τῆς λέγουν: — Νά,
αὐτὸν θὰ πάρης. Καὶ ἢ κόρη τὸν παίρνει χωρὶς
ἀντιλογίαν· πείθεται εἰς τὴν προσταγὴν των,
ἀκολουθεῖ τὴν νέαν τῆς τύχην καὶ ὅπου τὴν
φέρει ὅπως τὸ ἀπωλωλὸς βασιλόπουλον τοῦ μύ-
θου ἀκολουθεῖ ἕνα δρόμον, ὁποῖον δῆποτε. Πῶς
θὰ ἀντέλεγε λοιπὸν τὸρα ἢ Ἄνθῃ;

— Τὶ ἴπορῶ νὰ πῶ εἰς τοὺς γονεῖς μου;
ὠλόλυξεν.

Ὁ νέος ἐστράφη ἀποτόμως καὶ παρετήρησεν
αὐτὴν κατὰμματα. Ὁ πυρετός του ἠῤῥαξε σπα-
σμοδικῶς τόνου ἐφάνοντο ἐπὶ τοῦ προσώπου του,
τὸ αἷμά του ἀνέβραζεν ἐντὸς ὡς ὑπὸ ἀνώτατον
βαθμὸν θερμαντικῆς. Ὁ δαιμόν τῆς δυσπιστίας
ἀνέθορε πάντοπος ἐν τῇ καρδίᾳ του μὲ τὸ εἰ-
ρωνικὸν μειδίαμα, μὲ τὸ χλευαστικὸν του
βλέμμα· μὲ τὴν ἀπαίσιαν ἔκφρασιν τοῦ προσώ-
που ἐκείνου, ἧτις παραφέρει μέχρις αὐτοθυσίας
τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ ποικιλόχρον ἱμάτιόν του,
τὸ θαμβοῦν τοὺς ὀφθαλμούς ὡστε νὰ μὴ βλέπῃ
καὶ αὐτὰ τὰ ἀπτά ἀκόμη γεγονότα· μὲ τὴν ἐξ
ἐρυθροκόκκων ζώνην, εἰς τῆς ὁποίας τοὺς θορυ-
βώδεις ἤχους κωφαινόνται αἱ λέξεις εἰλικρινούς
ἐξομολογήσεως, ἐγκαρδίων ὀρκῶν, βασιμῶν πλη-
ροφοριῶν μὲ τὴν θροῦσαν λουριάν τῆς φοβερᾶς
περικεφαλαίας του, τὴν ἐξεγείρουσαν τὸ μένος

καὶ τὴν ἀπόγνωσιν. Ὁγκοῦτο, ὠγκοῦτο ἐν αὐτῷ
καὶ διεκλαδίζετο ὡς ῥευστὸν καθ' ὅλον του τὸ
σῶμα. Ὅριστε! τὸ ἔρριψεν εἰς τὰ δάκρυα ἢ ψευ-
τοπαναγιά! . . . Καὶ νομίζει ὅτι μ' αὐτὰ θὰ
ἀπατήσῃ τὸν Βρανᾶν, ἀμ' τὰ ξεῦρει δὲ αὐτὰ
σου τὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν. Τίς οἶδε τὸρα
μέσα εἰς τοὺς ἀναστεναγμούς τῆς τί νὰ συλλο-
γίζεται ἢ Ἄνθῃ; Ἴσως τὸν γάμον τῆς, τὸν
Νικολὸν ἴσως! . . . Ὡ βέβαια, αὐτὸν πρῶτ' ἀπ'
ὅλα! . . . Κ' ἔπρεπε αὐτός, ἂν εἶχε νοῦν νὰ τὸ
σκεφθῇ πρότερον τοῦτο. Ὑπέρτης τοῦ πατρός
τῆς, ἀδελφέ! Ἐζήσαν μαζί· ἀντεράφησαν· ἐ-
φαγαν ψωμί κι' ἄλατι μαζί. Ἦμποροῦν νὰ μὴν
ἔχουν μίαν συμπάθειαν μεταξὺ των; Τ' ὄχυρα
καὶ ἢ φωτιά μαζί Ἦμποροῦν νὰ μὴν ἀνάψουν;
Καλὰ τὸ ἔλεγεν εἰς αὐτὸν πρό καιροῦ ὁ Δημή-
τρης ὁ φίλος του: — Αὐτὰ τὰ συχνομπασματα
τοῦ Νικολοῦ δὲ μ' ἀρέσουν, Γιωργάκη. Καὶ οὗτος
ἀπῆντα: — Σῶπα, καίμην· μὴν ἦσαι κουτός!
Ποῖος τὸρα ἦτο κουτός, ἔ;

Αἰφνης παράδοξος ἰδέα ἐγεννήθη εἰς τὸ πνεῦ-
μά του.

— Ὁρέ, μ' ἀγαπᾷ; ἠρώτησε τὴν νέαν ἀποτόμως.

Αὐτὴ ἐχύθη καὶ τὸν περιέβαλεν εἰς τὰς ἀγ-
καλας τῆς ἐν ἀφοσίωσει ἐξάλλω.

— Μῶρ' τὰ ξέρω γ' αὐτὰ, τὰ γυναικοκα-
μώματα. Μ' ἀγαπᾷ; — πές μου.

— "Αν σ' ἀγαπᾷ τὸ ξέρεις . . .

— Καὶ δὲν τὸν θές τὸν Νικολό;

— Ὅχι! . . . ὄχι! . . .

— Τὸ λοιπὸν πάμε νὰ φύγουμε. Σὲ κρατῶ
δύο, τρεῖς ἡμέρας ἐς τὸ σπίτι κ' ἐπειτα: για-
σας κ' ἤρθαμε! — Τὶ θὰ κάμουν τότε οἱ γερόντοι;
Ὁ Βρανᾶς ὠμίλει ἀποφασιστικῶς. Ὁμίλει
περὶ ἀπαγωγῆς εἰς τὴν νεάνιδα, ὡς νὰ ὠμίλει
περὶ τοῦ ἀπλουστεροῦ πράγματος. Καὶ τῷ ὄντι
εἰς αὐτὸν ἐφαίνετο ἀπλούστατον τοῦτο. Εἰς τὰ
χωρία ὁ Πάρις καὶ ἢ Ἐλένη ἔχουν ἀρετοὺς
μιμητάς. Οὐχὶ σπανίως οἱ ἀτυχεῖς γονεῖς ἐξυ-
πνοῦν καὶ δὲν εὕρισκουν τὴν θυγατέρα των ἐν τῇ
οἰκίᾳ. Τρομάζουν, τὴν ἀναζητοῦν παντοῦ, ἐρευ-
νοῦν τὰ πηγὰδια μήπως ἐπεσε τὴν νύκτα καὶ
ἐπνίγη, ἐρωτοῦν τὰς συγγενικὰς οἰκογενεῖας μή-
πως τὴν εἶδον ποῦ, ὑποπτεύονται πολλα, μέχρις
οὐ μάθουν ὅτι τὸ μόνον ὅπερ ἔπρεπε νὰ ὑποπτευ-
θοῦν ἐξ ἀρχῆς ἦτο ὅτι ἢ κόρη των ἐκλάπη, ὅπως
μια κάλεσσα τοῦ ποιμνίου των ἀπὸ τὸν δεῖνα
λεβέντην τοῦ χωρίου. Εἶνε ἀληθῆς ὅτι γίνονται
καὶ βίαιαι κλοπαί, ἀπαγωγαὶ ἐναντίον τῆς θε-
λήσεως τῶν παρθένων καὶ ἀκολουθοῦν ἀντεκδι-
κῆσεις καὶ διωγμοὶ καὶ φόνοι μεταξὺ τῶν ἐνδια-
φερομένων συγγενῶν. Συχνότερον ὅμως αἱ ἀπα-
γωγαὶ εἶνε ἐκούσιαι· τρυφερόν ὅσον καὶ συκινη-
τικόν εἰδύλλιον συνδέει τοὺς ἀλληλοκλαπέντας
καὶ τότε μετὰ δύο τρεῖς ἡμέρας οὗτοι ἐμφανί-
ζονται μόνου των εἰς τὴν οἰκίαν τῶν γονέων. Οἱ

συγγενείς πλέον φροντίζουν πώς να συμβιβασθῆ τὸ γεγονός· ὁ πατήρ ἀφου χειροτονήσῃ πρῶτον τὴν κόρην του σκέπτεται πρακτικώτερον εἶτα καὶ τὴν ἐρωτᾷ ἂν δέχεται νὰ λάβῃ ἄνδρα τῆς τὸν ἀπχωγιά. Κ' ἐκείνη μὴ τολμῶσα ν' ἀτενίσῃ τὸν γεννήτορα ἐκ τῆς ἐντροπῆς, χαμηλῶνει τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ὑποψιφύριζει, ἡ δὲ θέν ἐνδοικζουσα:— «Ἐέρω κ' ἐγώ... τόρα... καθὼς μ' ἔκαμε...» Καὶ τελειῶσιν ὅλα μ' ἓνα ἄῤῥα χόρευε...» Οὕτως ἐσκέπτετο ἡδὴ ὁ Βρανᾶς ὅτι ἔπρεπε νὰ τελειῶσιν καὶ τὰ ἰδικὰ τῶν βάσκινα.

— «Ἐλα, σὲ κλέφτω! εἶπεν ἀποφασιστικῶς, δραπτόμενος τῆς χειρὸς τῆς Ἀνθῆς.

Ἄλλ' ἡ λυγρὴ ἀπέσυρε βιαίως τὴν χεῖρα τῆς καὶ ὠπισθοδρόμησεν ὀλίγα βήματα, ἀτενίζουσα αὐτὸν κταύματα, μετὰ τινος πικροῦ ἐλέγχου. Μέχρις αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ σημείου ἐπέμενε νὰ τὴν παρασύρῃ ὁ νέος; Δὲν ἤξευρε λοιπὸν ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλα ἱερώτερα τοῦ ἐρωτος καθήκοντα εἰς αὐτήν; Τὴν ἐνόμισε τάχα διὰ καμμίαν τοῦ δρόμου, κ' ἤθελε ν' ἀκολουθήσῃ ἓνα ἄνδρα εἰς τοὺς ἀγρούς, χωρὶς νὰ συλλογισθῆ τοὺς γονεῖς τῆς, τὸ ὄνομα τῆς! Ἐζήτει νὰ προκλήσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς τὰς φοβεράς κατὰ-

ρας τῶν λευκομάλλων γερόντων, τῶν ὁποίων ἦτο ἡ μόνη χαρὰ καὶ τοὺς ἐμπαιγμούς τῶν χωρικῶν. Δὲν ἐσυλλογίζετο ὅτι αὐριοι πρῶτ' ἰδίον θὰ ἐγένετο τὸ παίγνιον τῆς ἀγορᾶς καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ὄνομα τῆς θὰ ἐφέρετο ἀνὰ τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις εἰς δηκτικούς καὶ τραχεῖς στίχους, σατυρίζοντας τὴν πράξιν τῆς ὅπως τῆς διασῆμου Ἐλένης:

Μᾶς τὴν ἦπραν τὴν Ἐλένη,
τὴ ζαχαροζυμωμένη!...

«ὦ, ὄχι! φρικιᾶ καὶ τόρα ὅτε τὸ συλλογίζε-
ται μόνον ἡ Ἀνθῆ. Εἶνε ἡ Στριμμενοπούλα μὲ
τ' ὄνομα αὐτὸ καὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐντροπισθῆ ἡ
γενεὰ τῆς ἔστω καὶ χάριν αὐτοῦ τοῦ Γεωργίου.
Ἄν εἶνε μὲ τὴν θέλησιν τῶν γονέων τῆς, μ' ἐν-
τιμον γάμον, μὲ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας
τῶν συγγενῶν τῆς καὶ, μακάρι... Ἐπιμένουν οἱ
γονεῖς τῆς νὰ τὸν πάρῃ τὸν Νικολόν; δὲν τὸν
παίρνει—φαρμακίζεταί, νά! Δὲν ἀρκεῖ αὐτὴ ἡ
θυσία εἰς τὸν Βρανᾶν, εἰς τὸν ἐρωτᾷ τῆς; Ἄλλὰ
τὴν ἀτιμίαν, τὸ ὄνειδος τοῦ κόσμου ὄχι, δὲν
τὰ ὑποφέρει!...

— «Ὅχι... εἶπε μὴ, Γεωργάκη μου!...

Καὶ ἀνελύθη εἰς λυγμούς καὶ δάκρυα.

^{Ἐπειτα συνέχισεν}

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ.

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνέχισεν ἴδη σελ. 373

Κατὰ τινὰς στιγμὰς εὐεξίας τὸ ἄρον εἶνε θερ-
μόν, τὸ καρυόφυλλον φωσφορίζει ἡ δὲ βαλισνερία
γονιμοποιθεῖσα κατέρχεται εἰς τὸ βάθος τοῦ
ὑδάτος· διὰ νὰ ὠριμάσῃ τὸν καρπὸν τῶν ἐρώ-
των τῆς. Μετὰ τὰς τοιαύτας ζωῆς ἀγνώστου
ἐκδηλώσεις ὁ φιλόσοφος ἀδυνατεῖ νὰ μὴ ἀνα-
γνωρίσῃ ὅτι καὶ ὁ ἐρωτικὸς κόσμος εἶνε ἐν τῶν
ἀσμάτων τοῦ παγκοσμίου χοροῦ.

«Δὲν προχωρῶ ἐπὶ πλέον κατὰ τὴν στιγμὴν
ταύτην προκειμένου περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς,
καίτοι ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ εἶνε ὑπερτέρα αὐτῆ
τῆς ψυχῆς τῶν φυτῶν, δημιουργήσασα πνευμα-
τικὸν κόσμον τόσον ἀνώτερον τοῦ λοιποῦ ἐπι-
γείου βίου, ὅσον οἱ ἀστέρες εὐρίσκονται ὑψηλότερον
τῆς Γῆς. Δὲν ἐξετάζω ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν
ἐποψίν τῶν πνευματικῶν τῆς δυνάμεων, ἀλλ' ἀ-
πλῶς ὡς δυνάμιν ζωογονοῦσαν τὸ ἀνθρώπινον ὄν.

«Λοιπὸν θαυμάζω ὅτι ἡ δυνάμις αὕτη συν-
κροῖται τοιοῦτοτρόπως τὰ ἄτομα ἄτινα ἀνα-
πνεύμεν ἢ ἄτινα ἀφομοιοῦμεν διὰ τῆς θρέψεως,
ὥστε νὰ σχηματίσῃ τὸ θελκτικὸν αὐτὸ πλάσμα.
Φαντασθῆτε τὴν νεάνιδα ἐκείνην ὅταν ἦτο κατὰ
τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς τῆς καὶ παρακολου-
θήσατε νοερῶς τὴν βαθμιαίαν ἀναπτύξιν τοῦ
μικροῦ σώματος διὰ μέσου τῶν ἐτῶν τῆς ἀχ-

ρίστου ἡλικίας μέχρι τῶν πρώτων θεληγῆτρων τῆς
ἡθῆς καὶ μέχρι τοῦ τύπου ὃν προσέλαβε κατὰ
τὴν τελείαν νεανικὴν ἡλικίαν. Πῶς συντηρεῖται
ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός, πῶς ἀναπτύσσεται,
πῶς συγκροτεῖται; Τὸ γνωρίζετε· διὰ τῆς ἀνα-
πνοῆς καὶ διὰ τῆς θρέψεως.

«Ἡδὴ διὰ τῆς ἀναπνοῆς ὁ ἀήρ μὲ τρέφει
κατὰ τὰ τρία τέταρτα. Τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος
διατηρεῖ τὸ πῦρ τῆς ζωῆς καὶ τὸ σῶμα εἶνε ὁ-
μοιον πρὸς φλόγα ἀκαπαύστως ἀνανεουμένην ὑπὸ
τῶν στοιχείων τῆς καύσεως. Διὰ τῆς ἐλλείψεως
τοῦ ὀξυγόνου σβέννυται ἡ ζωὴ ὅπως σβέννυται
καὶ ἡ λυχνία. Διὰ τῆς ἀναπνοῆς τὸ μαῦρον αἷμα
τῶν φλεβῶν μεταβάλλεται εἰς ἐρυθρὸν ἀρτηρια-
κὸν αἷμα καὶ ἀνανεοῦται. Οἱ πνεύμονες εἶνε λε-
πτὸς ἰστός διατετηρημένος ὑπὸ τεσσαράκοντα ἕως
πεντήκοντα ἑκατομμυρίων μικρῶν ὀπῶν, ἀκρι-
θῶς τόσον μικρῶν ὥστε νὰ διηθῆται τὸ αἷμα
καὶ τόσον μεγάλων ὥστε νὰ εἰσχωρῇ ὁ ἀήρ.
Διαρκῆς ἀνταλλαγὴ ἀερίου τελεῖται μεταξὺ τοῦ
ἀέρος καὶ τοῦ αἵματος, τοῦ πρώτου παρέχοντος
εἰς τὸ δεύτερον τὸ ὀξυγόνον, τοῦ δὲ δευτέρου
ἀποβάλλοντος τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἄφ' ἐνός τὸ
ἀτμοσφαιρικὸν ὀξυγόνον καίει ἐντός τοῦ πνεύ-
μωνος ἀνθρακὰ, ἀφ' ἑτέρου ὁ πνεύμων ἀποπνέει

ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἄζωτον καὶ ἀτμὸν ὕδατος. Τὰ
φυτὰ ἀναπνεύουσιν τὴν ἡμέραν δι' ἀντιθέτου με-
θόδου· εἰσπνεύουσιν ἀνθρακὰ καὶ ἀποπνεύουσιν
ἀνθρακικὸν ὀξύ, διατηροῦντα διὰ τῆς τοιαύτης
ἀντιθέσεως μέρος τῆς γενικῆς ἰσορροπίας τῆς
ἐπιγείου ζωῆς.

«Ἀπὸ τί συγκροτεῖται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα;
Ἄνθρ ἀκμαίας ἡλικίας ζυγίζει κατὰ μέσον ὄρον
70 χιλιόμετρα. Ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τούτου τὰ 52
τοῦλάχιστον χιλιόγραμμα εἶνε ὕδωρ εὐρισκόμε-
νον εἰς τὸ αἷμα καὶ τὰς σάρκας. Ἀναλύσατε τὴν
οὐσίαν τοῦ ἡμετέρου σώματος καὶ θὰ εὕρητε τὴν
λευκοματίνην, τὴν ἰνικὴν, τὴν τυρίνην, τὴν ζωί-
κην κόλλαν, τούτέστι ὀργανικὰς οὐσίας συγκε-
μέναις ἀρχικῶς ἐκ τῶν τεσσάρων κυριωτέρων ἀε-
ρίων, τοῦ ὀξυγόνου, τοῦ ἀζώτου, τοῦ ὕδρογόνου
καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Θὰ εὕρητε ἐπίσης οὐ-
σίας στερουμένας ἀζώτου, οἷον κόμμι, ζάχαριν,
ἀμυλον, σῶματα λιπαρὰ· πᾶσαι αὗται αἱ οὐ-
σίαι διέρχονται ἐπίσης διὰ τοῦ ἡμετέρου ὀργα-
νισμοῦ, ὁ ἀνθραξ αὐτῶν καὶ τὸ ὕδρογόνον κα-
τανάλισκεται ὑπὸ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ εἰσπνευμένου
διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ κατόπιν ἐξέρχονται ἐν
κταστάσει ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ὑδάτος.

«Τὸ ὕδωρ, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε, εἶνε σύνθεσις δύο
ἀερίων, τοῦ ὀξυγόνου δηλαδὴ καὶ τοῦ ὕδρογόνου·
ὁ ἀήρ εἶνε μίγμα δύο ἀερίων, ὀξυγόνου καὶ
ἀζώτου, εἰς ᾧ προστίθενται ἐν μικροτέρῳ ἀνα-
λογίᾳ τὸ ὕδωρ ἐν καταστάσει ἀτμοῦ, τὸ ἀν-
θρακικὸν ὀξύ, τὸ ἀμμώνιον, τὸ ὀζόνιον, ὅπερ δὲν
εἶνε ἄλλο εἰμὴ ὀξυγόνον συμπεπυκνωμένον, κτλ.

«Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν τὸ ἡμέτερον σῶμα
συνίσταται ἐξ ἀερίων μεταμορφωμένων.

— Ἄλλὰ, εἶπε διακόπτων με ὁ σύντροφός
μου, δὲν ζῶμεν μόνον δι' ἀέρος. Πρέπει εἰς με-
ρικὰς ὥρας ὑποδεικνυομένης ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου
στομαχοῦ νὰ προσθέσωμεν καὶ μερικὰ συμπλη-
ρώματα, ἄτινα εἶνε ἐπίσης ἀξιόλογα, οἷον μίαν
πέτερυγα φασιανοῦ, ὀλίγον ψάρι, ἐν ποτήριον
καλοῦ οἴνου, κημπανίτου ἢ ἄλλου, ἢ ἀναλόγως
πρὸς τὰς ὀρέξεις σας, σπαράγγια, σταφυλάς, βο-
δάκινα...

— Ναί· ὅλα ταῦτα διέρχονται διὰ τοῦ ἡ-
μετέρου ὀργανισμοῦ καὶ ἀνανεοῦσι τοὺς ἰστούς,
λίαν ταχέως μάλιστα, διότι ἐντός ὀλίγων μηνῶν,
ὄχι ἐντός ἐπταετίας ὅπως ἐφρόνουν ἄλλοτε, τὸ
σῶμα μας ἐξ ὀλοκλήρου ἀνανεοῦται. Ἐπανέρ-
χεται αὐθις εἰς τὸ θελκτικὸν ἐκείνο ὄν τὸ ὅποιον
ἐφάνη πρὸ μικροῦ γυμνὸν ἐνώπιόν μας. Αἶ, λοι-
πὸν! ὅλη ἐκείνη ἡ σὰρξ τὴν ὅποιαν ἐθαυμαζο-
μεν δὲν ὑπῆρχε πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν.
Οἱ ὄμοι, τὸ πρόσωπον, οἱ ὀφθαλμοί, τὸ στόμα,
οἱ βραχίονες, ἡ κόμη καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὀνυ-
χες, ὅλος ὁ ὀργανισμός ἐκείνος ἄλλο τι δὲν εἶνε
εἰμὴ βεῦμα μορίων, φλόξ ἀκαπαύστως ἀνανεου-
μένη, ποταμὸς ὃν βλέπει τις καθ' ὅλην του τὴν

ζωὴν, ἀλλ' οὐτινος οὐδέποτε βλέπει βέον τὸ
αὐτὸ ὕδωρ. Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀέριον ἀφομοιωμέ-
νον, συμπεπυκνωμένον, τροποποιημένον, εἶνε ἀήρ
πρὸ πάντων. Αὐτὰ προσέτι τὰ ὄστα, τὰ σήμε-
ρον στερεὰ, ἐσχηματίσθησαν καὶ ἐστεροποιήθη-
θησαν ἀνεπαισθήτως. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι τὸ
σῶμα μας ὀλοκλήρως συγκροτεῖται ἐκ μορίων ἀο-
ράτων ἄτινα δὲν ἐφάπτονται ἀλλήλων καὶ ἀνα-
νεοῦνται ἀκαταπαύστως.

«Πράγματι, ἔστω καὶ ἂν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας
τραπέζης παρατίθενται μόνον ὄσπρια ἢ καρποί,
ἔστω καὶ ἂν εἴμεθα φυτοφάγοι, τρώγομεν οὐσίας
προερχομένας σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τοῦ ἀέρος.
Τὸ βοδάκιον αὐτὸ εἶνε ὕδωρ καὶ ἀήρ· αὐτὸ τὸ
ἄπιον, αὐτὴ ἡ σταφυλή, αὐτὸ τὸ ἀμύγδαλον εἶνε
ἐπίσης ἀήρ καὶ ὕδωρ, στοιχεῖά τινα ἐν κατα-
στάσει ἀερίου ἢ βευστά, συναχθέντα ἐκεῖ ὑπὸ
τοῦ χυμοῦ, ὑπὸ τῆς ἡλικιακῆς θερμότητος, ὑπὸ
τῆς βροχῆς. Καὶ ὁ ἀσπάραγος καὶ ἡ σαλάτα
καὶ τὰ πῖσα καὶ αἱ κινάραι καὶ τὰ μαρούλια
καὶ τὰ βαδίκια καὶ τὰ κερᾶσια καὶ τὰ χαμαι-
κέρασα καὶ τὰ φραγκοστάφυλα πάντα ζῶσιν εἰς
τὸν ἀέρα καὶ διὰ τοῦ ἀέρος. Ὅ,τι παρέχει ἡ
γῆ, ὅ,τι ἀναζητεῖ ὁ χυμὸς εἶνε καὶ πάλιν τὰ
ἀέρια, τὰ αὐτὰ ἀέρια, τὸ ἄζωτον, τὸ ὀξυγόνον,
τὸ ὕδρογόνον, ὁ ἀνθραξ κλπ.

«Καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο περὶ βοείου πλευ-
ρᾶς, περὶ ὀρνιθίου ἢ ἄλλου φαγητοῦ ἐκ κρέατος
ἢ διαφορὰ καὶ πάλιν δὲν θὰ ἦτο σημαντικὴ.
Τὸ πρόβατον, ὁ βουὸς τρέφονται διὰ χόρτου. Εἶτε
τρώγομεν πέρδικα μὲ κρημολάχανα, εἶτε ὄρτυ-
γα ὀπτόν, εἶτε ἰνδικὴν ὀρνίθα μὲ ὕδνα, εἶτε λα-
γαὸν μαγειρευμένον, πᾶσαι αὗται αἱ οὐσίαι αἱ
κατὰ τὸ φαινόμενον διαφέρει εἶνε φυτικά οὐσία
μεταμορφωμένη, αἵτινες πάλιν ἄλλο τι δὲν εἶνε
εἰμὴ ἄθροισμα μορίων καὶ ἀτόμων ἀσταθμῆτων
καθ' ἑαυτὰ καὶ παντελῶς ἀοράτων εἰς γυμνὸν
ὀφθαλμόν.

«Οὕτως οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἡμέτερα
τροφή, τὸ σῶμα ἡμῶν σχηματιζόμενον, συν-
τηρούμενον, ἀναπτυσσόμενον διὰ τῆς ἀπορροφή-
σεως τῶν μορίων τῶν ἀποκτωμένων διὰ τῆς
ἀναπνοῆς καὶ τῆς τροφῆς, ἄλλο τι δὲν εἶνε ἐπὶ
τέλους εἰμὴ βεῦμα ἀκαταπαύστως ἀνανεούμενον,
διὰ τῆς ἀφομοιώσεως ἣν διευθύνει, κανονίζει,
διοργανοῖ ἡ ἐμφυχούσα ἡμᾶς ἄυλος δύναμις.
Τὴν δύναμιν αὕτην δυνάμεθα βεβαίως ν' ἀπο-
καλέσωμεν ψυχὴν. Αὕτη συναθροίζει τὰ ἄτομα
ὅσα ἀναγκαιοῦσιν αὐτῇ καὶ ἀπορρίπτει ὅσα τῇ
εἶνε ἄχρηστα, ἐκινεῖσθαι δὲ ἐκ σημείου ἀδιο-
ράτου, ἐκ σπέρματος ἀκαταλήπτου φθάνει μέ-
χρι τοῦ νὰ δημιουργῇ ἐνταῦθα μὲν τὸν Ἀπόλ-
λωνα τοῦ Μπελθεδέρε, ἐκεῖ δὲ τὴν Ἀφροδίτην
τοῦ Καπιτωλίου. Ὁ Πυγμαλίων ἐγένετο ἐρω-
τόληπτος πρὸς τὸ ἄγαλμα οὐτινος αὐτὸς ἦτο
ὁ δημιουργός, λέγει ἡ μυθολογία. Εἶνε πλάνη!

Ὁ Πυγμακλίων, ὁ Πραξιτέλης, ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος, ὁ Μπεθουότος, ὁ Κανόδας, μόνον ἀγάλματα ἐδημιούργησαν. Πολύ ὑπερτέρα εἶνε ἡ δύναμις ἢ δημιουργοῦσα τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναίκος.

« Ἄλλ' ἡ δύναμις αὕτη εἶνε ἄυλος, ἀόρατος, ἀβυσσος, ἀστάθμητος ὡς ἡ ἔλξις ἢ λικνίζουσα τοὺς κόσμους ἐν παγκοσμίῳ μελωδίᾳ, τὸ δὲ σῶμα ὅσον ὑλικόν καὶ ἂν μᾶς φαίνεται, ἄλλο τι δὲν εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἰμὴ ἐναρμόνιον ἄθροισμα ἀποτελούμενον διὰ τῆς ἔλξεως τῆς ἐνδομύχου ταύτης δυνάμεως. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι μὲν αὐστηρῶς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς θετικῆς ἐπιστήμης χαρακτηρίζων τὴν ἐν λόγῳ νεανίδα ὡς ψυχὴν ἐνδεδυμένην ἀέρα, οἱ ἄλλως τε εἰμεθα καὶ ἡμεῖς ἀπαράλλακτα.

« Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνθρωπότητος μέχρι τῶν τελευταίων αἰώνων ἐπιστεύετο ὅτι τὴν αἴσθησιν ἀντιλαμβάνομεθα μόνον εἰς τὸ μέρος τοῦ σώματος ὅπου τὴν δοκιμάζομεν. Τὸ ἄλλος ὅπερ ἠσθάνετό τις εἰς τὸν δάκτυλον ἔθεωρεῖτο ὡς ἐδρεῖον εἰς τὸν δάκτυλον αὐτόν. Τὰ παιδιὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀκόμη ἕως σήμερον τὸ πιστεύουσιν. Ἡ φυσιολογία κατέδειξεν ὅτι ἡ ἐντύπωσις μεταβιβάζεται ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ δακτύλου μέχρι τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐὰν κοπῆ τὸ νεῦρον, δύναται νὰ καθ' ὁ δάκτυλος ἄνευ πόνου, καθότι ἡ παραλυσία εἶνε ἐντελής. Ἡδυνήθησαν μάλιστα νὰ προσδιορίσωσι καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπαιτούμενον ὅπως ἡ ἐντύπωσις μεταβιβάσθῃ ἐξ ἐνός οἰοῦδῆποτε σημείου τοῦ σώματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον, γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἡ ταχύτης τῆς μεταβιβάσεως ταύτης εἶνε περίπου εικοσιοκτώ μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον. Ἐκτοτε μετέφεραν τὴν αἴσθησιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἄλλὰ καθ' ὅδον ἐσταμάτησαν.

« Ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ὕλη ὅπως ὁ δάκτυλος, οὐδόλως δὲ ὕλη σταθερὰ καὶ ἀναλλοίωτος. Εἶνε ὕλη κατ' ἐξοχὴν ἀλλάσσοσα, τάχιστα μεταβλητὴ, μὴ ἀποτελοῦσα ταυτότητα.

« Δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς ὅλην τὴν μᾶζαν τοῦ ἐγκεφάλου εἰς μόνον λοβός, ἐν μόνον κύτταρον, ἐν μόνον μόριον μὴ μεταβαλλόμενον. Πᾶσα στάσις κινήσεως, κυκλοφορίας, μεταβολῆς; θά ἦτο θάνατος. Ὁ ἐγκέφαλος ὑπάρχει καὶ αἰσθάνεται ὑπὸ μόνον τὸν ὅρον τοῦ νὰ ὑφίσταται ὅπως καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα τὰς ἀκαταπαύστους μεταβολὰς τῆς ὀργανικῆς ὕλης, τὰς ἀποτελοῦσας τὸν ζωικὸν κύκλον.

« Ὡστε δὲν ἐδράζεται καὶ δὲν δύναται νὰ ἐδράζηται εἰς ποῖαν τινα ἐγκεφαλικὴν ὕλην, εἰς ποῖόν τι ἄθροισμα μορίων ἢ ἡμετέρα προσωπικότης, ἢ ἡμετέρα ταυτότης, τὸ ἀτομικὸν ἡμῶν ἐγὼ, τὸ ἀποκτῶν καὶ δικτηροῦν προσωπικὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἠθικὴν ἀξίαν αὔξουσαν

σὺν τῇ μελέτῃ, τὸ ἐγὼ ἡμῶν ὅπερ αἰσθάνεται ἑαυτὸ ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τὰς τελεσθεῖσας πρὸ ἐνός μηνός, πρὸ ἐνός ἔτους, πρὸ δέκα, πρὸ εἴκοσι, πρὸ πενήκοντα ἐτῶν, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἐνδότατον τῶν μορίων τοῦ ὑμετέρου σώματος σύμπλεγμα μεταβλήθη πολλάκις.

« Οἱ φυσιολόγοι οἱ δικτεινόμενοι ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν ὑφίσταται ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς προγόνους τῶν οἴτινες ἐθεβαίουσι ὅτι ἠσθάνοντο τὸ ἄλλος εἰς τὸν δάκτυλον ἢ εἰς τὸν πόδα. Ἀπέχουσι ὀλιγώτερον τῆς ἀληθείας; ἀλλὰ σταματῶντες εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ δοξάζοντες ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἐγκτεται εἰς τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ἐγκεφάλου σταματῶσιν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις εἶνε τόσον ὀλιγώτερον συγνωστὴ ὅσον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι φυσιολόγοι γινώσκουσι κάλλιστα ὅτι ἡ ἀτομικὴ αἴσθησις συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τροποποιήσεως τῆς οὐσίας. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ ἐγὼ τοῦ ἀτόμου διαρκεῖ μόνον ἂν ἡ ταυτότης τῆς ὕλης δὲν διαρκεῖ.

« Ἄρα ἡ ἡμετέρα ἀρχὴ τῆς αἰσθήσεως δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀντικείμενον ὑλικόν συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ συμπαντος διὰ τῶν ἐντυπώσεων, διὰ τῶν χημικῶν δυνάμεων τῶν ἀποκρινόμενων εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῶν ὑλικῶν συνθέσεων. Ἄλλ' εἶνε ἄλλο.

« Διηνεκῶς δὲ μεταβάλλεται ἡ ὀργανικὴ ἡμῶν κατασκευὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ψυχικῆς τινος ἀρχῆς.

« Τὸ δεῖνα μόριον τὸ ὅποιον ἀνήκει νῦν εἰς τὸν ἡμέτερον ὀργανισμόν ἐκφεύγει ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναπνοῆς, διὰ τῆς διαπνοῆς κλπ., ἀνήκει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐπὶ τινα χρόνον, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μακρόν, εἴτα δὲ ἐνασκαρῶνται εἰς ἄλλον ὀργανισμόν, φυτοῦ, ζώου ἢ ἀνθρώπου. Τὰ μόρια τ' ἀποτελοῦντα νῦν τὸ ὑμέτερον σῶμα δὲν ἀνήκον εἰς αὐτὸ καθ' ὅλοκληρίαν χθές, οὐδὲν δ' ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχεν εἰς τὸ σῶμα σας πρὸ ἐνός μηνός. Ποῦ ἦσαν; Εἴτε εἰς τὸν ἀέρα εἴτε εἰς ἄλλο σῶμα. Πάντα τὰ μόρια τ' ἀποτελοῦντα νῦν τοὺς ὀργανικοὺς ἰστούς σας, τοὺς πνεύμονάς σας, τοὺς ὀφθαλμούς σας, τὸν ἐγκέφαλόν σας, ἐχρησίμευσαν ἤδη πρὸς σχηματισμὸν ἄλλων ὀργανικῶν ἰστών. Εἰμεθα ὅλοι νεκροὶ ἀναστάντες, κατασκευασμένοι ἐκ τῆς κόπης τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ἄν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὅσοι ἐζῆσαν μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤθελον ἀναστῆθαι, θά ἴσταντο πέντε ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἐκάστου τετραγωνικοῦ ποδός πάσης τῆς ἐπιφανείας τῶν ἡπείρων καὶ ὑποχρεωμένοι ὅπως σταθῶσιν ν' ἀνέρχωνται εἰς τοὺς ἄμους οἱ μὲν τῶν δέ, δὲν θά ἠδύναντο ὅμως ν' ἀναστῆθῶσιν ὅλοι ἀκέραιοι διότι πολλὰ τῶν μορίων ἐχρησίμευσαν ἀλληλοδιαδόχως εἰς πλείστα σώματα. Τοιοτοτρόπως καὶ τὰ ὄργανα ἡμῶν, ὅσα ἔχομεν

σήμερον, διηρημένα ἡμέραν τινα εἰς τὰ ἔσχατα μόρια ἐξ ὧν συντίθενται θά ἐνσωματωθῶσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους μας.

« Πᾶν μόριον ἀέρος λοιπὸν μεταβαίνει αἰωνίως ἀπὸ ζωῆς εἰς ζωὴν καὶ ἐκφεύγει ἀπὸ θανάτου εἰς θάνατον. Ἐκ περιτροπῆς γενόμενον ἄνεμος, κῦμα, χεῦς, ζῶον ἢ φυτὸν ἀλλεπαλλήλως ἐμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν οὐσίαν ἀναριθμήτων ὀργανισμῶν. Πηγὴ ἀνεξάντλητος ἐξ ἧς πᾶν ὅτι ζῆ λαμβάνει τὴν πνοὴν ὁ ἀήρ εἶνε ἐπίσης ἡ μεγάλη ἀποθήκη εἰς ἣν πᾶν ὅ,τι θνήσκει ἐκχέει τὴν τελευταίαν του πνοὴν διὰ τῆς ἀπορροφῆσεως αὐτοῦ, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, οἱ διάφοροι ὀργανισμοὶ γεννῶνται, εἴτα δὲ φθείρονται. Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος εὐρίσκονται ἐξίσου εἰς τὸν ἀέρα τὸν ὅποιον ἀναπνεόμεν καὶ διαδέχονται ἀλλήλα διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἀεριοδῶν μορίων. Τὸ μόριον τοῦ ὀξυγόνου ὅπερ ἀποπνέει ἡ γηραιὰ αὕτη ὄρυς θά πετάξῃ εἰς τοὺς πνεύμονας τοῦ ἐν τῷ λίκνῳ βρέφους. Οἱ τελευταῖοι στεναγμοὶ τοῦ ψυχορραγοῦντος θά ἐξυφάνωσι τὴν λαμπρὰν κάλυκα τοῦ ἀνθους ἢ θά διαχυθῶσιν ὡς μειδίαμα εἰς τὸν χλοερὸν λιμῶνα. Τοιοτοτρόπως δὲ δι' ἀτελευτήτου ἀλληλουχίας μερικῶν θανάτων, ἡ ἀτμοσφαῖρα τρέφει ἀκαταπαύστως τὴν παγκόσμιον ζωὴν τὴν διακεχυμένην εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κόσμου.

« Ἄν δὲ σκοπεύητε νὰ μοῦ προβάλητε καὶ τινα ἀντίρρησην, θά προβῶ περαιτέρω καὶ θά προσθέσω ὅτι τὰ ἐνδύματά μας αὐτὰ ὅπως καὶ τὰ ἡμέτερα τῶματα συνίστανται ἐξ οὐσιῶν αἵτινες κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὄλαι ἀέρια. Λάβετε τὴν κλωστήν ταύτην, σύρατέ τὴν; βλέπετε ὅτι ἀντέχει πολὺ. Πόσα ὑφάσματα ἐκ βατίστης, ἐκ μεταξῆς, ἐκ πανίου, ἐκ βᾶμβακος, ἐξ ἐρίου, ἢ βιομηχανία κατεσκεύασε διὰ τῶν στημόνων αὐτῶν καὶ τῶν ὑφάδιων! Καὶ ὅμως τί εἶνε ἡ λινὴ ἐκείνη, ἡ κανναβίνη, ἡ βαμβακηρὰ κλωστή; εἶνε σφαιρίδια ἀέρος ἐπαλληλα συγκρατούμενα μόνον διὰ τῆς μοριακῆς αὐτῶν δυνάμεως. Τί εἶνε αὕτη ἡ μεταξίνη ἢ μαλλίνη κλωστή; ἐπίσης μόρια ἐπαλληλα. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι καὶ τὰ ἐνδύματά μας αὐτὰ εἶνε ἀήρ, ἀέρια, οὐσίαι ἀντληθεῖσαι κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, ὀξυγόνον, ἄζωτον, ἀνθραξί, ἀτμοὶ ὕδατος κτλ.»

— Βλέπω μετὰ χαρᾶς, ὑπέλαβεν ὁ ζωγράφος

ὅτι ἡ τέχνη δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἐπιστήμης, καθὼς πολλοὶ φρονούσιν. Ἄν ἡ θεωρία σας δι' ὑμᾶς εἶνε καθαρῶς ἐπιστημονικὴ, δι' ἐμὲ εἶνε καλλιτεχνικὴ καὶ ἐξαιρετοῦ μάλιστα καλλιτεχνίας. Ἄλλως τε μήπως ἐν τῇ φύσει ὑφίστανται πασαι αὗται αἱ διακρίσεις; Ὅχι! ἐν τῇ φύσει δὲν ὑπάρχει οὔτε τέχνη, οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε γλυπτικὴ, οὔτε ζωγραφικὴ, οὔτε μουσικὴ, οὔτε φυσικὴ, οὔτε χημεία, οὔτε μετεωρολογία, οὔτε ἀστρονομία, οὔτε μηχανικὴ. Βλέπετε τὸν οὐρανὸν αὐτόν, τὴν θάλασσαν, τοὺς πρόποδας τῶν Ἄλπεων, τὰ βόδινα νεφῆ τῆς ἐσπέρας, τὰς φωτεινάς αὐτὰς ἀπόψεις πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας; πάντα ταῦτα εἶνε ἐν. Τὸ πᾶν εἶνε ἐν. Ἄριθ' δὲ ἡ φυσικὴ τῶν μορίων μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλέον σώματα καὶ ὅτι καὶ εἰς βάθρον ἐκ χάλυθος ἢ ἐκ πλατίνης τὰ ἄτομα δὲν ἐφάπτονται ἀλλήλων, τουλάχιστον ἄς μᾶς μείνουν αἱ ψυχαί; οὐδεὶς θά ζημιωθῇ.

— Ναι, εἶνε γεγονός, καθ' οὐ οὐδεμία πρόληψις δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ, τὰ ζῶντα ὄντα εἶνε ψυχαί περιβεβλημέναι ἀέρα... Οἰκτιρῶ τοὺς κόσμους τοὺς στερουμένους ἀτμοσφαιρας.»

Ἐπανήλθομεν μετὰ μακρὸν παρὰ τὴν παραλιαν περίπατον οὐ μακρὸν τοῦ σημείου ὑπόθεν ἐξεκινήσαμεν, διηρηθόμεθα δὲ πρὸ τοῦ ὄδον τοῦ τείχους ἐπαύλεως τινος διευθυνόμενοι ἐκ Βωλιῆ πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Φερρά, ὅτε συνητηθημεν μετὰ δύο κομφοτάτας κυρίας. Ἦσαν ἡ δούκισσα Β... καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς μετ' ὧν εἶχομεν συναντηθῆ εἰς τὸν χορὸν τῆς Νομαρχίας κατὰ τὴν παρελθούσαν Πέμπτην. Τὰς ἐχαίρετίσαμεν καὶ ἀπεμακρύνθημεν βολίζοντες ἐντὸς τοῦ ἐλαιώδους. Ὡς κόρη τῆς Εὔας ἀκουσίως ἡ νεανὶς ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς, μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι αἰφνίδιον ἐρύθημα ἐπορφύρωσε τὰ παρειαί της. Ἦτο ἀναμφιβόλως ἡ ἀντανάκλασις τῶν ακτίων τοῦ δύνοντος ἡλίου.

— Νομίζετε ἴσως, εἶπεν ὁ καλλιτέχνης στρεφόμενος ἐπίσης, ὅτι ἠλαττώθη ὁ πρὸς τὴν καλλονὴν θαυμασμός μου; Ἀπατάσθε. Τὴν ἐκτιμῶ ἐτι μᾶλλον, χαίρετίζων εἰς αὐτὴν τὴν ἁρμονίαν. Θέλετε δὲ νὰ σᾶς τὸ ἠμολογήσω; τὸ ἀνθρώπινον σῶμα θεωρούμενον οὕτως ὡς αἰσθητὴ ἐκδήλωσις τῆς διευθυνούσης αὐτὸ ψυχῆς μοὶ φαίνεται ἀποκτῶν ἐκ τούτου πλείονα εὐγένειαν, περισσοτέραν καλλονὴν, περισσότερον φῶς!

Ἐπιστὰ τὸ τέλος

[Μετάφρασις X.]

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ποίημα «Ὁ Κορυδαλός» εἶνε ἐκ τῶν τοῦ μεγάλου Ἀγγλοῦ ποιητοῦ Σέλλεϋ (Shelley) συγ-
 χρόνου καὶ φίλου τοῦ Βύρωνος. Ὁ Σέλλεϋ ἐπισκισθεὶς ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὑπὸ τῆς θαμβούσης λάμπης τῆς Βυρωνείου
 ποιήσεως ἤρχισεν ἐπ' ἐσχάτων ν' ἀνυψοῦται εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ περιωπὴν ἀποδίδων τὰ ἀντίποινα εἰς τὸν ποιητὴν
 τοῦ Δὸν Ζουάν ἐπαισθητῶς νῦν ἐκπίπτοντα ἡμέρα ἡμέρα. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Σέλλεϋ ἀρθεῖ πολυαριθμους θαυμαστὰς ἀνακη-
 ρύσσοντας αὐτὸν «ποιητὴν τῶν ποιητῶν» καὶ ἐργαζομένους διὰ συλλόγων εἰδικῶν καὶ πλήθους δημοσιευμάτων πρὸς διάδο-
 σιν τῶν ἔργων του. Ἀλλὰ καὶ ἡ παγκόσμιος κριτικὴ ὁμοφώνως ἀναγνωρίζει πλέον τὸν Σέλλεϋ ὡς ἓνα τῶν μεγαλειτέρων
 ποιητῶν τοῦ κόσμου. Τὸ ὄνομά του δὲν εἶνε γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι, οἱ πλείστοι δ' ἀγνοοῦσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ὡς τῶσι ἄλλοι
 ξένοι ποιηταὶ ἐξύμνησε τὴν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα τοῦ 1821. «Ὁ Κορυδαλός» ὄν μετὰ τῆς ἀκριθείας
 καὶ χάριτος μετέφρασεν ὁ κ. Ἑφταλιώτης, θεωρεῖται ὑπὸ τινων θαυμαστῶν τοῦ Σέλλεϋ ὡς τὸ ἀριστούργημά του, συμβο-
 λοιποῦν αὐτὴν τὴν αἰθεροθάλασσα ποίησιν τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Προμηθεῦς» τοῦ «Ἐπιψυχιδίου» τῆς «Ἑλλάδος» καὶ τοῦ «Α-
 λάστορος».
 Σ.τ. Ε.

Ο ΚΟΡΥΔΑΛΟΣ

(SHELLEY)

Γειά σου, χαρούμενη ψυχῆ, -πουλί δὲν εἶσαι, -γειά σου!
 Σὲ ποῖον οὐράνιο τόπο
 Γεννήθηκες καὶ μᾶς σκορπᾶς ἀπ' τῆ χρυσῆ καρδιά σου
 Ἐνα τραγοῦδι ἀτέλειωτο, μὲ τέχνη χωρὶς κόπο!

Κάθε στιγμή καὶ πειὸ ψηλὰ σὰν φλόγα ἀπὸ ἴδι πέρα
 Ἐλευθερὴ ἀνεθαίνειε.
 Ἀπλόνειε τὰ φτεροῦγιά σου στὰ βάθη τοῦ αἰθέρα,
 Κι' ὅσο πηγαίνειε μᾶς λαλεῖς, ὅσο λαλεῖς πηγαίνειε.

Ἐκεῖ ποῦ ἡ Δύσι οὐρανὸ καὶ σύννεφα χρυσόνει
 Μὲ τὴν ἀναλαμπὴ τῆς,
 Ἐκεῖ πατᾶς, σὰν μιὰ ψυχὴ ποῦ ἀγγέλους ἀνταμόνει,
 Σὰν μιὰν ἀσώματῃ χαρὰ τοῦ ἀρχινᾶ ἡ ζωὴ τῆς.

Ἡ γλωμοκόκκινη θωριά ποῦ καίει τὸν αἰθέρα
 Ξεχνιέται ὀλόγουρά σου.
 Κι' ἂν ἦσαι καὶ ἀθώρητο, σὰν ἄστρο τὴν ἡμέρα,
 Τὸ λυγρὸ τραγοῦδι σου διηγᾶται τὴ χαρὰ σου.

Χαρὰ ψιλὴ καὶ φωτεινὴ σὰν τᾶστρο 'ναὶ κ' ἐκείνη,
 Ποῦ σὰν γλυκοχαρᾶζῃ,
 Μαζώνει ταῖς ἀχτίδες του ποῦ ἀκόμα κι' ὅταν σβύνῃ,
 Θαρροῦμε πῶς κυττάζουμε τὴ γλύκα του νὰ στάζῃ.

Ἡ μαγεμένη σου φωνὴ γῆ κι' οὐρανὸ χορταίνει,
 Σὰν τὸ λαμπρὸ φεγγάρι
 Ποῦ ἔξαφν' ἀπὸ σύννεφο μοναχικὸ σὰν βγαίνει
 Λούζει τὴ γῆς, καὶ πλημμυρᾷ τὸν οὐρανὸ μὲ χάρη.

Τί εἶσαι, δὲν τὸ ξέρουμε. Ταῖρι στὴν γῆ δὲν ἔχεις.
 Τὰ σύννεφα δὲν ραίνουν
 Σταλαγματιές, σὰν τὸ λαμπρὸ κελιάδιμα ποῦ βρέχεις,
 Σὰν ψιγαλίζουν ἀντικρὺ στὸν ἥλιο καὶ διαθαίνουν.

Σὰν ποιητῆς ποῦ κρύβεται στὸ φῶς τῶν λογισμῶν του,
 Καὶ μοναχὸς του ψάλλει,
 Ὡς ποῦ νὰ μάθῃ νὰ πονῇ ὁ κόσμος τῶναιρόν του,
 Καὶ νὰ γροικᾷ ἀγνωρίστα αἰσθητάματα καὶ κάλλη.

Σὰν κόρη ὀλομόναχη σὲ πύργο σφαλισμένη,
 Ποῦ θέλει νὰ ξεσκάσῃ,
 Κ' ἓνα τραγοῦδι φλογερὸ ἀπ' τὴν καρδιά τῆς βγαίνει,
 Κι' ἀντιλαλεῖ ὁ πύργος τῆς, κι' ἀντιλαλοῦν τὰ δάση,

Ὡσὰν δροσάτου λειθαδιοῦ χρυσῆ πυγολαμπίδα,
 Ποῦ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπᾷ
 Τὴ νύχτα μιὰ γλυκὸφωτῆ καὶ μαλακὴν ἀχτίδα.
 Ἀνάμεσα 'ς τὰ λούλουδα καθὼς κρυφοπετᾷ,

Σὰν ῥόδο μέσ' 'ς τὰ φύλλα του τὰ πράσινα κρυμμένο,
 Ποῦ μὲ τὸ φύσημά του

Ζεστὸ ἀγεράκι τ' ἀνοιξε, τὸ ρίχτει μαδημένο,
 Ὡς ποῦ κ' αὐτὴ τὴ μέλισσα μεθάει ἢ μυρωδιά του.

Σὰν μπόρα καλοκαιρινὴ 'ς τὰ γόρτα, σὰν λουλούδι
 ἀπ' τὴ βροχὴ λουσιμένο,
 -Καὶ πάλι, πάλι ξεπερνᾷ τὸ θεῖό σου τραγοῦδι
 Ὅ,τι γνωρίζω δροσερὸ, λαμπρὸ, χαριτωμένο.

Ἡ τ' οὐρανοῦ εἶσαι οὐρί, ἢ γῆς πουλί, ὁ νοῦς σου
 Τί συλλογέται, πὲς μου.
 Μηδὲ 'ς ἀγάπης βάσανα τὴ χάρι τοῦ σκοποῦ σου,
 Μηδὲ σὲ ξερανώματα δὲν ἀκουσα ποτές μου.

Κανένας ὕμνος 'λευθεριᾶς, πανηγυριοῦ ἢ γάμου,
 Μπρὸς 'ς τὸ κελιάδιμά σου
 Δὲν παραβγαίνει: Γλύκαναν κ' ἐκείνοι τὴν καρδιά μου,
 Μὰ δὲν τὴν πλημμυρίσανε καθὼς τὸ λάλημά σου.

Πὲς μου, ποῦ βρῆκες κ' ἔμαθες τὴ χάρι σου τὴν τόση;
 Ποιὸ δάσος ἢ λαγκαδι,
 Ἡ οὐρανὸς ἢ θάλασσα τὴν τέχνη σώχει δώση;
 Ποιὰ ἀγάπη χωρὶς στεναγμὸ, ποιὸ φῶς χωρὶς σκοτάδι;

Μέσ' 'ς τὴν καθάρια σου χαρὰ δὲν βρίσκει τόπο ἢ πληξί.
 Κοντὰ σου ἴσκιος πονοῦ
 Δὲν ἦλθε. Τὴν ἀγάπη σου δὲν ἔμπορεσε νὰ πνίξῃ
 Μέσ' 'ς τὴ μικρὴ καρδοῦλά σου ἢ δύναμις τοῦ χρόνου.

Στὸν ὕπνο καὶ 'ς τὸ ζῦπνο σου γνωρίζεις τ' εἶν ὁ Χάρος,
 Καὶ δὲν τὸν ἔχεις ἔννοια;
 Ὁ κρύος φόβος ἀπὸ μᾶς ἂν ἔκλεψε τὸ θάρρος,
 Ἐσὺ μὲ κελιάδιμάτα τὸ δίνεις κρυσταλλένια.

Πίσω κ' ἐμπρὸς θεωροῦμ' ἐμεῖς καὶ λαχταροῦμε μόνο
 Ὀνειράτα χαμένα.
 Τὸ γέλοιο μας τὸ πειὸ γλυκὸ ἔχει ἓνα κρύφιο πόνο,
 Τὰ πειὸ γλυκὰ τραγοῦδια μας εἶνε τὰ πειὸ θλιμμένα.

Μὰ κι' ἂν δὲν μᾶς ἐτρώγανε τὰ πάθη καὶ τὰ μίση,
 Δὲν θᾶμαστε κοντὰ σου.
 Καὶ δάκρυ ἂν δὲν ἔξερε τὸ μάτι μας νὰ χύσῃ,
 Δὲν θᾶ γνωρίζαμε ποτέ τὴν ἄδολη χαρὰ σου.

Κι' ἀπὸ τὴν τέχνη τὴν κρυφὴ ποῦ χάρι κι' ἀρμονία
 Σὲ λόγια καὶ ἤχους δίνει,
 Κι' ἀπ' ὅλα τὰ μυστήρια ποῦ κλείνουν τὰ βιβλία,
 Τὸ χάρισμά σου ὁ ποιητῆς ἀνώτερο τὸ κρίνει.

Δός μου, πουλάκι, τὴ μισὴ χαρὰ ποῦ σὲ τρελλαίνει,
 Καὶ τὰ μισά σου δῶρα.
 Καὶ τέτοια τρέλλ' ἀρμονικὴ τὸ στόμα μου θὰ βραίνῃ,
 Ποῦ ὁ κόσμος θὰ μ' ἀκούῃ καθὼς ἐγὼ σ' ἀκούω τώρα.

ΠΟΜΦΟΥΓΕΣ
 Εἶπεν Γαβριὴ Μυρ

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΝΑΝΗ

Συντομία 186 σ. 380.

Ὁ ἀγὼν διεξήγετο κυρίως μεταξύ τῆς Ἑφημερίδος τῶν Σοφιστῶν καὶ τῆς Καθημερινῆς, ἧτις ἐν ἐπιλόγῳ ἔθρου τινὸς αὐτῆς ἔγραφεν εἰρωνευομένη: «Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἴνε ἡ σημασία τῆς παραστάσεως τοῦ Ἑρνάνη διὰ τὸ βασιλεῖον τῶν γραμμῶν, ἡ γαλλικὴ μοναρχία οὐδένα ἔχει λόγον νὰ φοβῆται ἐξ αὐτῆς.»

Πάντες οἱ φίλοι τοῦ συγγραφέως καὶ οἱ ἐπιθυμοῦν τὸν θρίαμβον τῆς νέας τέχνης μετέβησαν καὶ προσέφεραν τὰς ἐκδουλεύσεις των πρὸς τὸν Οὐγκώ. Οἱ κυριώτεροι ἦσαν ὁ Λουδοβίκος Βουλανζέ, ὁ Θεόφιλος Γωτιέ, παιδίον εἰσέτι τῆν ἡλικίαν, ἀλλ' ἀνὴρ τὴν διάνοιαν, ὁ Γεράρδος Νερβάλ, ὁ Βιβιέ, ὁ Ἑρνέστος τῆς Σαξονίας-Κοθούργου, νόθος υἱὸς τοῦ ἡγεμονεύοντος δουκὸς, οἱ Ἀχιλλεὺς καὶ Εὐγένιος Δεβεριά, ὁ Φρανσουά, ὁ Ἐδουάρδος Θιερρύ, ὁ Πέτρος Βορέλ, ὁ Ἀχιλλεὺς Ρός, ὅστις θὰ καθίστατο διασημὸς ζωγράφος ἂν δὲν ἤθελε πνιγῆ κατόπιν εἰς τὸν Τίβεριν. Αὐτοὶ ἐστρατολόγησαν διαφόρους νέους εἰς τὰ πεδία τῆς φιλολογίας, τῆς μουσικῆς, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ καθεὶς ἐπαρουσίασε κατάλογον τῶν στρατολογηθέντων ὁπαδῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τοῦ Βαλζάκ, τοῦ Αὐγούστου Μακέ, (ὅστις τότε ἔγραφετο Mac-Keat) τοῦ Βουσαρδύ, καὶ πολλῶν ἄλλων. Ἡ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου παρεχώρει εἰς τὸν συγγραφέα τὴν ὀρχήστραν, τὴν δευτέραν σειρὰν τοῦ ἀμφιθεάτρου καὶ τὴν πλατεῖαν, ἐκτὸς πενήτηντα περὶπου θέσεων. Ὁ Οὐγκώ ἔκοψε μικρὰ τεμάχια χαρτοῦ ἐρυθροῦ ἐφ' ὧν ἀπετύπωσε τὴν ἰσπανικὴν λέξιν Hierro (σίδηρος) ἅτινα διένειμεν εἰς τοὺς φίλους ἀντὶ εἰσιτηρίων.

Ὅπως προετοιμάσῃ καλῶς τὸ στρατηγικὸν των σχέδιον καὶ λαθῶσιν ἐγκαίρως ταξιν μάχης οἱ νέοι ἀπήτησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ θεάτρον πρὸ τοῦ κοινοῦ, ἐπετρέπη δὲ αὐτοῖς νὰ εἰσέλθωσιν τῶ ὄντι πολὺ πρὸ τῆς παραστάσεως. Δὲν εἰσῆλθον ὅμως διὰ τῆς μικρᾶς θύρας τοῦ σκοτεινοῦ διαδρόμου δι' ἧς εἰσῆρχοντο οἱ ἔμμισθοι χειροκροτηταί· οἱ διευθύνοντες τὰ τοῦ θεάτρου μὴ θέλοντες, φαίνεται, νὰ τοὺς ἀποκρούσωσιν, ὄρισαν ὅπως εἰσέλθωσι διὰ τῆς ἐν τῇ ὁδῷ Βαλοῦ θύρας, ἧτις ἦτο ἡ βασιλικὴ εἰσοδος. Ἐκ φόβου μήπως μεταβῶσι πολὺ ἀργὰ οἱ νέοι μετέβησαν πολὺ ἐνωρίς. Ἡ θύρα δὲν εἶχεν ἀνοιχθῆ ἀκόμη καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν οἱ πολυαριθμοὶ διαβάται τῆς ὁδοῦ Ρισελιέ εἶδον συνωστίζομενον ἔξωθεν τοῦ θεάτρου στίφος ἀγρίων καὶ ἀλλοκότων ὄντων, γενειοφόρων, κερηκομῶντων, περιβεβλημένων παντοίας παραδόξους ἐνδυμασίας

πλὴν τῆς τοῦ συρμού. Οἱ ἄστοι ἐσταμάτων ἀποροῦντες καὶ ἀγχανκτοῦντες. Ὁ Θεόφιλος Γωτιέ ἐξήγειρεν ἰδίως τὴν προσοχὴν φέρων ὑπενδύτην πορφυροῦ χρώματος καὶ κόμην πυκνὴν κατερχομένην κατὰ τῆς ὀμοπλάτης.

Ἡ θύρα τοῦ θεάτρου ἐν τούτοις δὲν ἦνοιγεν, ἡ δὲ στρατιὰ τῶν ζωηρῶν νέων ἠμποδίζε τὴν ἐν τῇ ὁδῷ κυκλοφορίαν. Τοῦτο δι' αὐτοὺς ἦτο ἀδιάφορον, πλὴν ἄλλο τι ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοὺς κάμῃ νὰ χάσωσι τὴν ὑπομονήν. Ἡ κλασσικὴ τέχνη δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἀταράχως τὰς ὁρδὰς ἐκείνας τῶν βαρβάρων, αἵτινες ἐμελλον νὰ ἐπιδραμῶσιν εἰς τὸ ἄστυλόν τῆς· οἱ ἐν τῷ θεάτρῳ συναζάντες πάσας τὰς ἀκαθαρσίας τὰς ἔρριψαν ἀπὸ τῆς στέγης ἐπὶ τῶν πολιορκητῶν. Ὁ Βαλζάκ ἐδέχθη ἐπὶ κεφαλῆς τὸν καυλὸν κράμβης. Οἱ νέοι κατ' ἀρχὰς ἠγανάκτησαν, αὐτὸ δὲ, φαίνεται, ἀνέμενον οἱ ὑπέρμαχοι τῆς κλασσικῆς σχολῆς ὁ θόρυβος θὰ προὐκαλεῖ τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἀστυνομίας καὶ οἱ ταραξίαι θὰ συναλαμβάνοντο. Οἱ νέοι ἐννοήσαντες ὅτι ἡ παραμικρὰ πρόφασις θὰ παρεῖχεν ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο, ὑπέμειναν ἀνεκτικῶς τὴν προσβολήν.

Ἡ θύρα ἠνοιχθῆ μόλις τὴν τρίτην ὥραν καὶ ἐκλείσθη ἐν τῷ ἄμα. Εὐθὺς ὡς ἔμειναν μόνοι ἐν τῷ θεάτρῳ διωργάνωσαν τὴν τοποθέτησιν των ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο ἡ ὥρα ἦτο μόλις τρίτη καὶ ἡμίσεια· τί νὰ κάμωσι μέχρι τῆς ἐβδόμης; Συνωμίλησαν, ἔψαλαν, ἀλλ' αἱ συνομιλίαι καὶ τὰ ἔσματα ἐξηντήθησαν. Δυστυχῶς εἶχον ἔλθῃ πολὺ ἐνωρίς καὶ δὲν εἶχον δειπνήσῃ διό εἶχον κομίσῃ ἄρτον, χοιρομήριον καὶ ἄλλα διάφορα ἐδώματα. Ἐδειπνήσαν λοιπὸν χρησιμοποιοῦντες ὡς τραπέζας τὰ θρανία καὶ ὡς μάκτρα τὰ μανδύλια των. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἄλλο τι νὰ κάμωσιν, ἡ εὐωχία παρετάθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε διήρκει ἀκόμη ὅτε ἤρχισε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ θεάτρον τὸ κοινόν. Ἰδόντες τὸ αὐτοσχέδιον αὐτὸ ἐστιατόριον οἱ ἐν τοῖς θεωρείοις θεαταὶ ἔμειναν ἐνεοί. Ἡ ὄσμη τοῦ σκοροδίου τῶν ἀλλάντων ἀνῆρχετο μέχρι τῆς ἀριστοκρατικῆς των ὀσφρήσεως. Καὶ τοῦτο πάλιν δὲν ἦτο τὸ χειρότερον μεταξύ τῶν ἀνδρῶν ἦσαν φυσικώτατα καὶ τινες οἱ ὁποῖοι ἠσθάνθησαν καὶ ἄλλας ἀναγκασ παρεκτὸς τῆς τοῦ στομάχου· οὗτοι εἶχον ἀναζητήσῃ μέρος τι πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ οἴκου τοῦ Μολιέρου· αἱ ἐν τοῖς θεωρείοις ὑπηρετοῦσαι γυναῖκες δὲν εἶχον ἔλθῃ ἀκόμη διὰ ν' ἀνοιξῶσι καὶ παρασχωσιν αὐτοῖς διέξοδον· ἡ θύρα τῆς συγκοινωνίας ἦτο κεκλεισμένη, ἡ αὐλακία καταβιβασμένη, αὐστηρῶς δὲ ἀπηγορεύετο αὐτοῖς νὰ διέλθωσι διὰ τῆς σκηνῆς. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐγκλειστοὶ ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνθῆξωσι καὶ κατέφυγον ἐπάνω εἰς τὴν σκοτεινότεραν τοῦ θεάτρου γωνίαν. Ἀλλ' ἡ γωνία αὕτη κατὰ τὴν ὥραν τῆς εἰσοδοῦ τοῦ

δημοσίου ἐφατίσθη· ἐπειδὴ ἡ ζήτησις τῶν θέσεων ἦτο μεγάλη, αἱ κυρίαι ἀνῆρχοντο καὶ μέχρι τῶν ἀνωτάτων διαμερισμάτων τοῦ θεάτρου ἄς φαντασθῆ ἕκαστος οἷαν ἐκπληξὴν καὶ οἷον σκανδαλον παρήγαγεν ἡ ὑγρασία ἐκείνη, ἐφ' ἧς ἐδέησε νὰ διέλθωσιν αἱ σπρικαὶ ἐσθῆτες καὶ τὰ κομψὰ ὑποδήματα.

Ὅτε ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ ἐφθασεν εἰς τὸ θεάτρον, εὔρε τοὺς ὑπαλλήλους μειδιῶντας καὶ τὸν βασιλικὸν ἐπίτροπον ἐκτὸς ἑαυτοῦ.

— Τι τρέχει; ἠρώτησεν.

— Τι τρέχει; ἀπήντησεν ἑξαλλος ὁ ἐπίτροπος· τὸ δράμα σου ἔπεσε, τὸ ἔχανδάκωσαν οἱ φίλοι σου.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ πληροφορηθεὶς τὰ διατρέξαντα εἶπεν ὅτι τὸ σφάλμα δὲν ἦτο τῶν φίλων του, ἀλλὰ ἐκείνων οἵτινες τοὺς εἶχον κλεισθῆ ἐπὶ τέσσαρας ὥρας. Ἡ δεσποινὶς Μάρς οὐδὲν ἐγίνωσκεν ἐκ τῶν συμβάντων τούτων, ὁ δὲ βαρῶνος Ταϊύλορ ἐφρόντισε νὰ παραγγείλῃ ὅπως μὴ περιέλθωσιν εἰς γινῶσιν τῆς. Ὁ συγγραφεὺς ἐπορεύθη εἰς τὸ ἰδιαιτέρον αὐτῆς δωμάτιον.

— Λαμπροὺς φίλους ἔχετε! εἶπεν αὐτῷ ἄμα ὡς τὸν εἶδεν εἰσερχόμενον· εἰς εὐρετε τί ἔκαμαν;

Μεθ' ὅλην τὴν σύστασιν τοῦ Ταϊύλορ, οἱ ἐχθροὶ τοῦ δράματος ἐφρόντισαν ν' ἀνακοινώσωσιν αὐτῇ τὰ πάντα. Ἡ ἠθοποιὸς ἦτο ἐμμανῆς.

— Παρέστησα ἐνώπιον πολλῶν κοινῶν θεάτρου· εἰς σὰς θὰ τὸ χρεωστῶ ὅτι παρέστησα καὶ πρὸ αὐτοῦ, εἶπεν.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ ἐπανελάθεν ὅτι εἶχεν εἶπη καὶ πρὸς τὸν ἐπίτροπον, μετέβη δὲ μετὰ τοῦτο εἰς τὰ παρασκηνία. Οἱ ἠθοποιοί, τ' ἄφωνα πρόσωπα, οἱ μηχανικοί, οἱ διευθυνταὶ τῆς σκηνῆς ἀπὸ ψυχρῶν εἶχον καταστῆ δυσμενεῖς. Μόνος ὁ Ζοανὺ προὔπηνησεν αὐτὸν ἐνδεδυμένος τὴν λαμπρὰν περιβολὴν τοῦ δὸν Ρουὺ Γομέζ καὶ εἶπεν:

— Ἐχετε πεποιθήσιν! τὸ ἐπ' ἐμοὶ οὐδέποτε ἠσθάνθητε μεγαλειτέραν διάθεσιν.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ παρετήρησεν ἀπὸ τῆς ὀπῆς τῆς αὐλακίας. Ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω τὸ θεάτρον ἦτο πλήρες σπρικῶν ὑφασμάτων, τιμαλφῶν λίθων, ἀνθῶν, ὤμων γυμνῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀκτινοβολίας ταύτης μόνον δυὸ Ζοφερὰὶ ἡμάδες ἐν τῇ πλατεῖᾳ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀμφιθεάτρῳ ἔσειον τὰς πυκνάς αὐτῶν χαίτας.

Τὰ τρία κτυπήματα, σύνθημα τῆς ἀνοψώσεως τῆς αὐλακίας, ἤκουσεν ὁ συγγραφεὺς μετ' εὐνοήτου συγκινήσεως. Ἡ μικρὰ σκηνὴ μεταξύ τοῦ δὸν Καρλοῦ καὶ τῆς Ἰωσήφας παρῆλθεν ἀκωλύτως. Ἀκολουθῶς ἐνεφανίσθη ἡ δὸνα Σόλα. Οἱ νέοι μὴ ἔχοντες πείραν τῶν θεατρικῶν ἐθιμῶν, καὶ μὴ τρέφοντες ἄλλως τε ἀπεριόριστον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς δεσποινίδος Μάρς, παρέλειψαν νὰ τὴν ὑποδεχθῶσιν κατὰ τὸ συνήθες

διὰ χειροκροτημάτων. Τὸ τοιοῦτον ὀπωσοῦν τὴν ἐτάραξεν. Τὰ χειροκροτήματα ὑπῆρξαν ἀραιὰ ἐν τούτοις μετὰ πᾶσαν σκηνὴν ἧτις παρήρχετο μὴ ἀποδοκιμαζομένη, οἱ ἠθοποιοὶ καὶ οἱ ἐν τῷ θεάτρῳ ὑπηρετοῦντες ἐδεικνύοντο εὐμενεστεροὶ πρὸς τὸν συγγραφέα, τινες δὲ καὶ ἤρχιζον νὰ θαυμάζωσι τὸ δράμα καλῆ τῆ πίστει.

Ἄλλ' ὁ σκόπελος εὐρίσκετο ἀπωτέρω ἦτο δὲ οὗτος ἡ σκηνὴ τῶν εἰκόνων, ἡ ἐκ τῶν προτέρων παραδῆθαισα. Ἡ τρίτη πράξις ἤρξατο καλῶς. Οἱ στίχοι τοῦ δὸν Ρουὺ Γομέζ πρὸς τὴν δὸναν Σόλαν ἀπαγγελλθέντες ὑπὸ τοῦ Ζοανὺ μετὰ μελαγχολικῆς ὑψηλοφροσύνης συνεκίνησαν τὰς γυναῖκας καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐχειροκρότησαν. Ὁ Ἑρνέστος τῆς Σαξονίας Κοθούργου ἀνέκραξε τότε: «Ζήτησαν αἱ γυναῖκες!» Τὴν σκηνὴν τῶν εἰκόνων ὁ Ζοανὺ διεξήγαγε μετ' ἀρκετῆς ἰκανότητος καὶ τὸ κοινὸν παρηκολούθησεν αὐτὸν μέχρι τῆς ἑκτῆς· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἤρχισεν ἡ ἀντίδρασις καὶ ἠκούοντο ἤδη ψιθυρισμοί. Δυὸ εἰκόνες ἂν ἦσαν ἐπὶ πλεόν, θὰ ἐξερρήγνυτο αἱ ἀποδοκιμασίαι· ἀλλ' ὁ στίχος: J' en passe et des meilleurs! ἔσωσε τὰ πάντα.

Ἡ τελευταία εἰκὼν ἐχαιρετίσθη ὑπὸ ἐπευφημιῶν, αἵτινες ἐδιπλασιάσθησαν ὅτε ὁ δὸν Ρουὺ προτιμᾷ ν' ἀπολέσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν μνηστὴν παρὰ νὰ παραδώσῃ τὸν παρ' αὐτοῦ φιλοζενούμενον, καίτοι γινώσκει ὅτι εἶνε ἀντεραστῆς του. Οὐδεὶς πλεόν εἰς τὰ παρασκηνία ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ δράματος. Ἡ ἐπιτυχία ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ μονολόγου τοῦ Καρόλου Ε' ὅστις διακοπτόμενος σχεδὸν καθ' ἕκαστον στίχον ὑπὸ τῶν «Εὐγε!» ἔληξεν ἐν τῷ μέσῳ ἀτελευτήτων ἐπευφημιῶν.

Αἱ ἐπευφημίαι διήρκουν ἀκόμη ὅτε ἀνήγγειλαν εἰς τὸν συγγραφέα ὅτι κάποιος τὸν ἐζήτηι. Ἐπορεύθη καὶ εἶδεν ἄνδρα τινὰ βραχυῶμον, προγύστορα μὲ τὸ βλέμμα εἰλικρινές.

— Ὀνομάζομαι Μαρ, εἶπεν ὁ ἀνθρωπισκός καὶ εἶμαι συνέταιρος τοῦ ἐκδότου Βωδοέν. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συνομιλήσωμεν ἐλευθέρως. Δὲν ἐξέρχεσθε μίαν στιγμὴν;

Ἀφ' οὗ ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδόν:

— Ἰδοῦ, εἶπεν, τί σὰς θέλω εἰμεθα εἰς τὸ θεάτρον ὁ κύριος Βωδοέν καὶ ἐγώ. Θέλομεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὸν Ἑρνάνη· μὰς τὸν πωλεῖτε;

— Πόσον μοῦ διδότε;

— Ἐξ ἑκατάδων φράγκων.

— Ὅθ' ἠμιλήσωμεν μετὰ τὴν παράστασιν.

— Μὲ συγχωρῆτε, ἐπεμεινε λέγων ὁ βιβλιοπώλης· ἐπειγομαι νὰ συμφωνήσωμεν τώρα ἀμέσως.

— Διατί; ἀφ' οὗ δὲν γνωρίζετε ἀκόμη τί θ' ἀγοράσητε! Ἡ ἐπιτυχία ἐνδέχεται νὰ ἐλαττωθῇ.

— Ναι, ἀλλὰ ἐνδέχεται καὶ ν' αὐξήσῃ.

Κατὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν ἐσκεπτόμην νὰ σᾶς προσφέρω δύο χιλιάδες φράγκα, κατὰ τὴν τρίτην τρεῖς χιλιάδας· σᾶς προσφέρω ἕξ χιλιάδας κατὰ τὴν τετάρτην μετὰ τὴν πέμπτην φοβοῦμαι μὴ σᾶς προσφέρω δέκα χιλιάδας.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ γελῶν· ἀφοῦ φοβείσθε τόσον τὸ δρᾶμά μου, σᾶς τὸ δίδω. Ἔλθετε εἰς τὴν οἰκίαν μου αὐριον τὸ πρωὶ καὶ ὑπογράφομεν τὸ συμβόλαιον.

— Ἀφοῦ εἶνε τὸ ἴδιον διὰ σᾶς, ἐγὼ θὰ ἐπιθύμουν νὰ ὑπογραφῆ ἀμέσως. Ἐχω ἐδῶ ἐπάνω μου τὰς ἕξ χιλιάδας φράγκων.

— Δὲν ἔχω δυσκολίαν, ἀλλὰ πῶς νὰ κάμωμεν; Εἴμεθα εἰς τὸν δρόμον.

— Ἴδου ἐν κκπνοπωλεῖον.

¹Ἰστορία τῆς πόλεως

X*

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΦΩΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΕΩΤΑΤΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ (1)

Νικηφόρος ὁ Φωκῆς εἶνε ἀναντιρρήτως εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων Αὐτοκρατόρων οἵτινες ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου καὶ εἰς οὓς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὀφείλει μέχρι τῆς σήμερον μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐβασίλευσε, τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἐπάλαυν ἐνταυτῷ κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Συρίας, τῶν Σαρακηνῶν τῶν νήσων καὶ τῆς Σικελίας, κατὰ τοῦ ἐν παρακμῇ ἤδη διατελοῦντος βασιλείου τῶν Βουλγάρων, κατὰ τῶν τὸ μεταγενέστερον αὐτῶν μεγαλειῶν ἐγκατακλιζόντων Ρώσων καὶ τῆς τὴν προσάρτησιν τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας ὀνειροπολοῦσης Αὐτοκρατορίας τῶν Γερμανῶν. Ὁ ἱστορικὸς αὐτοῦ Λέων ὁ Διάκωνος, ἀφοῦ ἀποθαυμάζει τὴν περὶ τὰ πολέμια ἐμπειρίαν καὶ δραστηριότητα τοῦ βασιλέως, τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ μεγαλοφροσύνην καὶ μεγαλοφροσύνην, τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν, τὴν τοῦ σώματος ῥώμην καὶ σωφροσύνην, ἐπιφέρει ὅτι τοῦτο μόνον προσήκον οἱ πολλοὶ εἰς τὸν Νικηφόρον τὸ ἐλάττωμα, ἐξηγοῦν ἐν μέρει τὴν οἰκτράν πτώσιν, ἀλλὰ βεβαίως τὸ λαμπρότατον τῶν ἐγκωμίων διὰ τὴν μνήμην αὐτοῦ, ὅτι ἤθελεν ἀμεμπτον τὴν τῆς ἀρετῆς ἐν παντί συντήρησιν καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν τοῦ δικαίου ἀκρίβειαν, ἀπαραίτητος ὢν εἰς τὴν τούτων ἐκδίκεσιν καὶ ἀδυσώπητος πρὸς τοὺς ὀλισθαίνοντας.

Ἡ φήμη τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ Ἀραβὸς ἱστορικὸς Aboul Mahâcen ἔχει μόνον τὸν παραβάλλον πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, ἀλλ' ἐπιπροσθέτων ὅτι δὲν ἀνήκειν εἰς τὴν βασιλικὴν Ἑλληνικὴν γενεάν, διατείνεται ὅτι κατὰ τὰ τότε θρυλοῦμενα, ἦτο υἱὸς Μουσουλμάνου τῆς Ταρσοῦ, γνω-

στοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ibn-el-Qassâs. Καὶ οὗτος μὲν ὁ μῦθος μόνον τὸν θαυμασμὸν τῶν Σαρακηνῶν δεῖκνυει διὰ τὸν τρομερὸν καὶ ἐνδοξὸν αὐτῶν ἀντίπαλον. Ὡς γνωστὸν, ὅτι Φωκῆς καὶ ὁ φονεύς, καὶ οὐχ ἦττον ἐνδοξος διάδοχος αὐτοῦ Τσιμισκιῆς, ἦσαν ἀμφοτέροι Ἀρμενικῆς καταγωγῆς. Εἰς αὐτὸ ὅμως πρὸ πάντων ἐγκρίεται ἡ θαυμασία τῶν ἐπιβρασιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὅτι Ἀρμένιοι, Ἀραβες, Βούλγαροι καὶ Ἑσπεῖοι Εὐρωπαῖοι οἱ ἐν αὐτῷ βιούντες καὶ τὴν τύχην αὐτῶν μετ' αὐτοῦ συνενούοντες, ἀπαντες οὐχ μόνον τὴν ἑλληνίδα φωνὴν ἠσπάζοντο, ἀλλ' ἐκόντες ἄκοντες καὶ τὴν χροιάν ἀγωγῆς, παιδείας καὶ αἰσθημάτων ἑλληνικῶν προσελάμβανον, εἰς γνησίους Ἑλληνας ἀνεπαισθήτως μετατρέπομενοι.

Ἴδωμεν ἤδη ἐν ὀλίγοις τὰς ῥωμαντικὰς τοῦ βίου τοῦ Νικηφόρου περιπετείας καὶ τὰ μεγάλα αὐτοῦ κατορθώματα.

Μόλις εἰκοσαετής, Ῥωμανὸς ὁ Β' εἶχε διαδεχθῆ τὸν πατέρα αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, κατὰ Νοέμβριον τοῦ ἔτους 909 τελευτήσαντα. Ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὁ Ῥωμανὸς εἶχε διακρίνη τὴν τῶν Φωκᾶ οἰκογένειαν, τὸν μὲν Λέοντα διορίσας Δομέστικον τῶν σχολῶν τῆς Δύσεως, τὸν δὲ Νικηφόρον τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ τελευταίου πρὸ πάντων ἐλάμπρυνε τὴν Βυζαντινὴν βασιλείαν ὅσον πρὸ καιροῦ δὲν εἶχε λαμπρυνθῆ.

Διορισθεὶς ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν τῆς Κρήτης, ὁ Νικηφόρος ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, προσωρμίσθη κατὰ Ἰούλιον τοῦ 960 εὐ μακρὰν τῆς πρωτευούσης τῆς Νήσου, τὴν δ' ἐβδόμην Μαρτίου 961, μετὰ πολιορκίαν ὀκτὼ μηνῶν, ὁ Χάνδαξ ἐκυριεύετο ἐξ ἐφόδου αἰματηρᾶς, τὸ δ' ἐνδοξὸν αὐτὸ κατόρθωμα εἶνε ἀναντιρρήτως ἐν τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

Ἀναπλεύσας εἰς Βυζάντιον, εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς διὰ μέσου τῆς Βασιλευούσης μέχρι τοῦ Ἰπποδρόμου, ὑπὸ παντὸς τοῦ δήμου ἀνευφημούμενος, ἀμέσως δ' ἀπεστάλη εἰς Ἀσίαν κατὰ τοῦ Ἐμίρου τοῦ Χαλεπίου Seif Eddaulch. Οὗτος ἦτο ὁ ἕτερος τῶν Χαμδανιδῶν ἀδελφῶν, τοῦ ἄλλου ὄντος ἡγεμόνος τοῦ Μοσούλ, ἀμφοτέρων τοῦ Βυζαντίου ἀσπόνδων ἐχθρῶν, ἐνδοξότερος τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, ἱπποτικὸς καὶ παιδείας κάτοχος, φίλος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ποιήσεως, ἡρωϊκὸς καὶ κατὰ πάντα ἀξίος τοῦ Νικηφόρου ἀντίπαλος.

Ἀείποτε προκινδυνεύων, κυριεύσας κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ὑπὲρ τὰ ἐξῆκοντα μωαμεθανικὰ φρούρια, εὕρισκετο ἐν τούτοις ὁ Νικηφόρος, καθ' ὃδόν, κατὰ Μάρτιον τοῦ 963 ἐπανερχόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅτε ἐμαθεν ἀπροσδοκῆτως τὴν ἀποβίωσιν Ῥωμανοῦ τοῦ Β' καὶ τὴν ἀναγόρευσιν τῶν ἀγγλικῶν αὐτοῦ υἱῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς περιφροσύνης διὰ τὴν καλλογὴν μητρὸς αὐτῶν Θεοφανούς. Πάντων τὰ βλέμματα, καὶ τῆς Βασιλείσεως μὴ ἐξαιρουμένης, ἦσαν ἐστραμμένα ἐν τῇ πρωτευούσῃ πρὸς τὸν τροπαιοῦχον στρατηγόν, πάντες συνησθάνοντο τὴν ἀνάγκην ὅπως οὗτος λάβῃ μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν τοῦ κράτους κυβέρνησιν.

Πρὸ παντὸς εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀναψοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ Τσιμισκῆ ἐπόμεινος,

ὅπερ ἀργότερον δὲν ἀπέτρεψεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐσχάτης ἐπιβουλῆς, ἐπέισθη τελευταῖον ὁ Νικηφόρος, τὴν δὲ 16ην Αὐγούστου προσπελάσας εἰς τὴν Χρυσὴν πόλιν, ἀνευφημῆθη ὡς Βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Βασιλευούσης, ἀναγορευθεὶς ἤδη ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. Μετ' ὀλίγον περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, ἐνωμφεῦθη τὴν Θεοφανῶ, οὕτω δ' ἐλύετο καὶ τὸ ζήτημα τοῦ συμβιβασμοῦ τῆς νέας βασιλείας, μετὰ τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου διατηρήσεως τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας.

Ἡ ἀριεξία εἰς τὸ ὑπατον τῆς δόξης, κατ' οὐδὲν ἡμπόδισε τὸν Νικηφόρον ὅπως ἐξακολουθῆσῃ τὰ τρόπαια αὐτοῦ.

Ἀναλαμβάνει αὖθις ἐκστρατεῖαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὑποτάσσει τελείως τὴν Κιλικίαν, κυριεύει τὸ Χαλέπιον, εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐκστρατείαν ἀνάγεται καὶ ἡ περιεργωτάτη ἀνταλλαγὴ Ἀραβικῶν ποιητικῶν ἤκιστων εὐγενῶν ἐπιστολῶν, κατὰ πρώτην φοράν παρὰ τοῦ κ. Schlumberger γνωστῆ γενομένη, πρὸς τὸν Ἀλ Μεθί, Χαλίφην τῆς Βαγδάτης. Ἐπειδὴ δ' ἐν τῷ μεταξῷ οἱ Σαρακηνοὶ εἶχον γίνῃ κύριοι τῆς Σικελίας, στέλλει κατ' αὐτῶν κατὰ τὸ 966 τὸν πατρίκιον Μανουήλ. Οὗτος ὅμως δυστυχῶς δι' ἀσυνέτου διαγωγῆς ματαιοὶ τὰς προσδοκίας τοῦ Νικηφόρου καὶ καταστρέφεται. Κατορθώματα ἐν τούτοις λαμπρότατα ἀποζημιῶσι τὸν Βασιλέα. Κατὰ τὸ 968 καὶ 969 πλεῖστα κυριεύει τῆς Συρίας φρούρια, παραλαμβάνει ἐξ αὐτῶν πλοῦτον ἀμύθητον, καὶ τελειῖ τὴν περιβόητον πολιορκίαν καὶ ἀνάκτησιν τῆς Ἀντιοχείας.

Δὲν εἶχεν ὅμως ὁ Νικηφόρος μόνον αὐτοὺς τοὺς πολεμίους. Καὶ κατὰ μὲν τῶν Βουλγάρων, ὧν τὰ στίφη ἐληλάτου τὴν Μακεδονίαν, ἀλλαχοῦ ἐνησχολημένος ὁ ἴδιος, ἐκπέμπει τὸν ἀρχηγὸν τοῦ νέου Ῥωσικοῦ κράτους Σβιατοσλάβον, οὗτος δὲ, περιφρονῶν τὸ ἐντελῶς παρακμάζον Βουλγαρικὸν βασίλειον, ἐπαπειλεῖ αὐτὴν τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν, διορῶν ἤδη ὡς κύριον σκοπὸν τῆς ἐπιβίσεως τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατάκτησιν.

Μόλις ὁ κίνδυνος οὗτος παύεται, καὶ ἄλλος κατὰ πολὺ ἰσχυρότερος ἐχθρὸς ἀναφαίνεται εἰς τὸν ὄριζοντα. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ὄθων ὁ Α' νικητὴς ἐν Γερμανίᾳ, ὀνειρεύεται τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ τῆς Ῥώμης ὡς πρωτευούσης. Κατακτῆσας τινὰς τῶν ἐπαρχιῶν, ἐγκαθίσταται εἰς Ῥώμην, ἀλλ' ἡ μεσημβρινὴ Ἰταλία ὑπόκειται εἰσέτι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἡ εἰς αὐτὴν ὀμιλουμένη γλῶσσα εἶνε ἡ ἑλληνικὴ. Ἡ κατοχὴ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος ἀπαραίτητος, ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατὴ, κατάκτησις αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ διακειμένου πρὸς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος; ὅμως ἀποφασίζει ἐν πλήρει εἰρήνῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Bari, ἀλλ' ἀποτυγχάνει, τότε δὲ ἐπινοεῖ ἀποστολὴν πρεσβείας εἰς τὸν Νικηφόρον, ὅπως ζητήσῃ εἰς γάμον νέαν Αὐτοκρατορικὴν ἡγεμονίδα ἐλλοπίων ὅτι αὐτὴ θέλει τῷ φέρει ὡς προῖκα καὶ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὀρεγομένας ἐπαρχίας.

Συνέβη ὅμως ὅτι καὶ ὁ Νικηφόρος εἶχε τὴν αὐτὴν ἰδέαν. Ἦτο διαθεθεμιμένος ὅπως συζεύξῃ μετὰ τοῦ Ὄθωνος Αὐτοκρατορικὴν ἡγεμονίδα, ἐπὶ τῷ ὄρφι ὅτι ἤθελε παύσῃ πᾶσα διένεξις περὶ τῆς νομίμου κτῆ-

σεως τῆς τε μεσημβρινῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς, ἀν' αὐτὸ τὸ τελευταῖον ἀκατόρθωτον, καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ῥώμης εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἀνεφικτος, ὁ Νικηφόρος ἀπῆται ὅπως τοῦλάχιστον ἡ πόλις μένει ἀνεξάρτητος. Ὁ Λουίτπράνδος, ἐπίσκοπος τῆς Κρεμόνης στέλλεται παρὰ τοῦ Ὄθωνος εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως διαπραγματευθῆ τὸν συμβιβασμὸν διὰ τοῦ συνοικεσίου, ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του ἐκπληξίν παρατηρεῖ, ἐν ᾧ ὑπέθετε ὅτι προσφέρει τι ἐξαιρετικῶς γενναῖον, ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Αὐλὴ τῷ φέρεται ὡς εἰς δεόμενον χάριν τινα. Αὐτὸ παροργίζει δριμύτατα αὐτόν, γνωστὸν δὲ πῶς ἐξεδικήθη, μεμψόμενος τοῦ Νικηφόρου καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐλῆς ἐν τῇ ἀρηγήσει ἀμφοτέρων τῶν πρεσβειῶν αὐτοῦ. Ἡ ἀρηγήσει αὐτῆ τῶν συμφερῶν τοῦ Ἰταλοῦ ἐπισκόπου ἔχει τι τὸ ἀστείον. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἡμέτερος ἐθνικὸς ἱστορικὸς, ἀριστα περιέγραψε τὰς διαφόρους φάσεις τῶν διπλωματικῶν αὐτῶν περιπετειῶν καὶ τῶν τοῦ βυζαντινοῦ συνοικεσίου διαπραγματεύσεων ὡς δὲ εὐστοχώτατα παρατηρεῖ, οὐδεμίαν τῶν ἀπειλῶν τοῦ πολυθρυλήτου πρεσβευτοῦ τοῦ Ὄθωνος παρέπεισε τὸν Νικηφόρον εἰς παραχώρησιν καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀκόμῃ τῶν ἀξιώσεων τῆς Ἀνατολικῆς Βασιλείας. (1)

Ὡς ὅμως τοῦτο συμβαίνει πάντοτε, πολεμικὰ κατορθώματα, ὅσον ἐνδοξα καὶ ἀν' ὧσιν, εἶνε ἀνεπαρκῆ πρὸς διατήρησιν δημοτικότητος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς ἀναπορεύτου παρειαφρήσεως καὶ ἀποτυχιῶν τινῶν, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐνεκα προσωπικῶν ἀνταγκλήσεων καὶ παθῶν.

Αἱ πολυδάπανοι ἐκστρατεῖαι ἐπέφερον ἀναγκαστικῶς νέα βάρη, φόρους ὀχληροῦς. Ἐντεῦθεν δυσπρόσκειαι τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ κληρὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Νικηφόρου εἶχε δυσπρόσστη ἔνεκα Νεαρῶς αὐτοῦ, ἐμποδίζουσης τὴν ἀριερωσιν ἀγγρῶν, τῶπων ἢ οἰκιῶν εἰς μονὰς, ἢ μητροπόλεις, ἢ ἐπισκοπὰς, ὡς καὶ τὴν ἰδρυσιν νέων μονῶν, ξενῶνων ἢ γηροκομείων.

Ὁ βασιλεὺς ἀπεξενούτο μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ τῆς ἀγάπης τῶν φίλων καὶ οἰκείων αὐτοῦ, πρὸς οὓς ἐδεικνύετο ἐπίσης αὐστηρὸς. Ὁ τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ συμπράξας στενὸς αὐτοῦ συγγενῆς Τσιμισκῆς, ἡ Θεοφανῶ, ἦτις μόλις εἰκοσαετής εἶχε συζευχθῆ τὸν ὑπερπεντηκονταετῆ Νικηφόρον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μόνον ἵνα ἀσφαλίσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν, καὶ αὐτοὶ ἀκόμῃ διέκειντο ἐχθρικῶς τῷ βασιλεῖ. Τὸ δαιμόνιον κάλλος τῆς Αὐτοκρατείας, οὐτινος καὶ ἡ μνήμη ἀκόμῃ φαίνεται καταθελῆσα μέχρι καὶ τοῦ ἡμετέρου Γάλλου ἱστορικοῦ, καὶ ὅπερ εἶχε καταγοητεύσῃ ἤδη τὸν Ῥωμανὸν καὶ τὸν Νικηφόρον, συνηνοῦτο δυστυχῶς μετ' ἀδυσώπητον σκληρότητος καὶ φιλαρχίας. Οὐδὲν παράδοξον ὅτι καὶ ὁ Τσιμισκῆς, ὅστις ἤδη ἔχθιστα διέκειτο πρὸς τὸν βασιλέα, εὐκόλως ἐνέπεσον εἰς τὰς πλεκτάνας τῆς Σειρήνης, οὕτω δὲ καὶ τὸ ὄχυρὸν τεῖχος δι' οὗ ὁ Νικηφόρος ἐπόμεινος

(1) Κ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τόμος Δ' Κεφάλ. Γ', σελ. 113 - 179. Τὴν περιεργὸν ἐκθεσιν τῆς ἐ' πρεσβείας τοῦ Λουίτπράνδου, ἐξελληνισθεῖσαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ, ἐξέδωκε παρ' ἡμῶν μετὰ σχολίων, ὁ πολὺς Σ. Ζαχαρίας εἰς τὰς Βυζαντινὰς Μελέτας αὐτοῦ (ἐν Ἀθήναις, 1858, σελ. 515-574).

(1) Gustave Schlumberger membre de l'Institut. Un Empereur Byzantin au dixième siècle, Nicéphore Phocas. Ouvrage illustré de 4 chromolithographies, 3 cartes et 240 gravures d'après les originaux ou d'après les documents les plus authentiques. En Paris, Firmin Didot, 1890. Εἰς μέγα 4ον, σελίδες IV-782.

εἰς εἰδοποιήσεις περὶ ἐπιβουλῶν κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, εἶχε περιλείψει τὰ Βυζαντινὰ Ἀνάκτορα, κατ' οὐδὲν ὠφέλησεν ἀπέναντι σατανικῆς συζύγου καὶ ἐπισηθίου συγγενοῦς.

Ἐπῆλθεν ἡ φρικώδης νύξ τῆς 10ης Δεκεμβρίου τοῦ 969. Δριμύς ἔπνεεν ὁ βορρᾶς, καὶ χιῶν κατέπιπτε πολλή. Περὶ μέσας νύκτας, στίβος δολοφονίας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἰωάννου λάθρα εἰσελθόντες εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ὤρμησαν πρὸς τὸν βασιλικὸν θάλαμον καὶ ἐλεεινῶς κατεκρεούργησαν τὸν δυστυχῆ βασιλέα. (1)

Ταῦτα ἐν συνόψει τὰ κατὰ τὸν Νικηφόρον Φωκᾶν. Βεβαίως ὁ δέκατος αἰὼν εἶνε ὁ χρυσοῦς τῆς μακρᾶς ὑπάρξεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Ἦδη ὁ κ. Ἀλφρέδος Rambaud εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας βραβευθὲν σοφὸν αὐτοῦ σύγγραμμα περὶ τοῦ Πορφυρογεννήτου (2), εἶχε μελετήσει μετ' ἀκρας ἐπιμελείας τὸ πρῶτον ἡμίσιον τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης. Ἄλλ' ἐνθ' αὐτὸ εἶνε γεγραμμένον ἐν εἰδει κεχωρισμένων μελετῶν καὶ σκιαγραφημάτων, ἢ πολὺτιμος συγγραφή τοῦ Κ. Γουσταύου Schlumberger, οὐχὶ μόνον συμπληροῦ καθ' ὅλοκληρίαν τὸ κενὸν ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἡμίσιον τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς πιστῆς καὶ λεπτομεροῦς ἀφηγήσεως τῆς μεγάλης τοῦ Νικηφόρου βασιλείας, παρίστην ἡμῖν εἰκόνα λεπτομεροτάτην καὶ μελέτην ἐμβριθῆ ἀπάντων τῶν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀφρώντων, κατὰ τε τὴν διανοητικὴν καὶ ὑλικὴν ἐποψίν.

Οὐδεμίαν ἱστορικὴν συγγραφὴν ἐν-τοῖς νεωτέροις χρόνοις, γνωρίζομεν ὑπερτέραν ταύτης. Μέγιστα τὰ προτερήματα τὰ διακρίνοντα τὸ πολυμαθὲς καὶ σοφὸν ἔργον τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαίκοῦ, καὶ ἀπαραίτητον καθιστοῦσαν τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν βιβλιοθήκην παντὸς φιλαρχαίου Ἑλλήνου ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τῶν ἐν γένει περὶ μεσαιωνικῆς ἱστορίας ἀσχολουμένων. Ἐκτὸς δ' ἡμῶν, ἰδίως καὶ διὰ τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀράβων, τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Ρώσων, οἵτινες παρέλαβον παρὰ τῶν Βυζαντινῶν τὴν τε Ἐκκλησίαν καὶ τὴν τέχνην αὐτῶν, τὸ ἔργον κέκτηται οὐ τὴν τυχοῦσαν σπουδαιοτήτα.

Δι' ἀτρώτων καὶ πολυχρονίων κόπων ὁ Κορ Schlumberger ἀνεδίφησεν οὐχὶ μόνον Βυζαντινὰς, ἀλλὰ καὶ πλείστας ὄσας μέχρι τοῦδε ἀπροσίτους ἢ ἀγνώστους πηγὰς, ἀραβικὰς, ἀρμενικὰς, ρωσικὰς, ὡς καὶ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, συμπληρώσας οὕτως ἐποχὴν εἰσέει λίαν σκοτεινὴν. Ὁ εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου κατάλογος τῶν συγγραφέων καὶ τῶν διαφόρων πραγματειῶν τῶν παρὰ τοῦ σοφοῦ συγγραφέως μελετηθέντων, πληροῦ πέντε μεγάλας σελίδας.

Τὸ σύγγραμμα κέκτηται πρὸ πάντων δι' ἡμᾶς μεγίστην ἀξίαν, διὰ τὴν στοργὴν μεθ' ἧς ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται τὴν πάτριον ἡμῶν ἱστορίαν, καὶ

τὴν ἀξιεπαίνον ἀμεροληψίαν αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ τὰς μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Ρώμης σχέσεις τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀρετὴν, ἣν δυστυχῶς σπανίως εὐρίσκωμεν, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, εἰς πονήματα συγγραφέων δυτικῶν, τὴν αὐτὴν ὕλην πραγματευομένων.

Τὰ τὴν ἀπὸ τῆς τελευταίας ὁσθενείας καὶ τοῦ θανάτου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου μέχρι τῆς δολοφονίας τοῦ Νικηφόρου ἐποχὴν πραγματευόμενα 15 κεφάλαια εἰσὶ πρότυπα καλλιπεσίας καὶ ἱστορικῆς κρίσεως. Οὐδὲν διαφεύγει τὸν συγγραφέα ἀφ' ὧν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διοργανισμόν, τὴν κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δύναμιν, τὴν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀκμὴν, εἰς αὐτὰς δὲ τὰς λεπτομερεῖας ἐγκείται ἴσως τὸ κυριώτατον ἐνδιαφέρον τοῦ συγγραφέως. (1)

Ὅτι δ' ἐκτὸς τῶν προτερημάτων αὐτῶν ἀπαραιμύτως αὐξάνει τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἶνε ὅτι τὸ κείμενον πράγματι ζωογονεῖται ἐκ τῶν λαμπρῶν εἰκόνων, αἵτινες παριστῶσι νομίσματα, θείας, σχέδια διάφορα, γεωγραφικοὺς πίνακας καὶ ποικίλα πολῦτιμα καλλιτεχνικὰ κρομήματα ὧν πολλὰ μέχρι τοῦ νῦν ἄγνωστα ἢ κεκρυμμένα εἰς ἀπροσίτους ἰδιωτικὰς βιβλιοθήκας. Ἡ συλλογὴ τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ εἶδος του θησαυροῦ μετὰ μεγίστων ἐπιτεύχθη κόπων, ἢ δὲ δημοσιεύσεις τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ τμήματος ἀποτελεῖ ἐποχὴν εἰς τὰς περὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας συγγραφάς. (2)

Μία μόνη εὐχὴ ὑπολείπεται ἡμῖν ὅπως ἐκφράσωμεν τῷ σοφῷ συγγραφεῖ μετὰ τῶν συγγραφετῶν ἡμῶν ὅπως ὁ Κορ Schlumberger ἀναλάβῃ ὁσονούπως τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος, πρὸς χάραν τοῦ Πανελληνίου, ὑπόσχεται ἐν τῷ ἐπιλόγιῳ αὐτοῦ, διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν οὐχ ἦττον μεγάλων βασιλείων τῶν δύο διαδόχων τοῦ Νικηφόρου, τοῦ τε Ἰωάννου τοῦ Τιμιμακῆ καὶ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. Ω

(1) Ἀναφέρωμεν εἰς ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν, τὰς γλαφυρωτάτας καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας ἀφηγήσεις, τῆς κηδείας τοῦ Πορφυρογεννήτου (Κεφ. Αὐτ. σ. 8-11) τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου εἰς Κωνσταντινούπολιν Βυζαντινοῦ στρατηγοῦ κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα (Κεφ. Βον σ. 99-104), τὴν περὶ ὕψους καὶ στολοῦ μελέτην (Κεφ. Βον σ. 52-57), τὴν κατὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Νικηφόρου περιγραφὴν τῆς Αὐτοκρατορίας (Κεφ. Βον σελ. 325-339), τὴν δραματικὴν ἀφήγησιν τῆς δολοφονίας (Κεφ. ΙΕον σελ. 751-756), εἰς ἣν ὁ Κορ Schlumberger προσέθεσε καὶ λίαν περιεργὸν Βουλγαρικὴν παράδοσιν, κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Πολυχρονίου Syrkow: Le récit Byzantin de l'assassinat de l'Empereur Nicéphore Phocas d'après une ancienne version bulgare. (αὐτ. σ. 760-762) κτλ.

(2) Ὁ Κ. Rambaud εἶχεν ἤδη μεταγράψῃ εἰς τὴν γαλλικὴν λέξει τινὰς κατὰ τὸν ἑλληνικὸν σχηματισμὸν αὐτῶν. Ὁ Κ. Schlumberger εὐδύνει ἐπισηθίως τὸν κύκλον καὶ μεταγράφει κατὰ σύστημα autocrator, autocratorissa, Basileus, basilissa, basileis, stratigos, Scholes, Kastrā, calogère καὶ ἄλλα παρρημοῖα. Ὁμοιολογοῦμεν ὅτι ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς ἤκιστα ἀπαρέσκει ἡμῖν, εἰς τοιοῦτον εἶδος σύγγραμμα.

(1) Ἐν τῇ δραματικωτάτῃ ἀφηγήσει τῆς δολοφονίας ὁ Κορ Schlumberger μετεχειρίσθη καὶ ἀφήγησιν Σλαβικῆν λίαν ἐνδιαφερούσαν, σελ. 751-756.

(2) Alfred Rambaud L'Empire Grec au dixième siècle. Constantin Porphyrogénètes. Paris. A. Franck. Méga ὄρθων. 1870.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Αἱ φάλαιναί καὶ τὰ καλῶδια. Τὸ ἐνοῦν τὴν Βραζελίαν μετὰ τῆς Εὐρώπης ὑπερατλάντιον καλῶδιον τῆς Βραζιλιανῆς τηλεγραφικῆς ἑταιρείας ἐδλάθη πρό τινος καὶ ἠδυνάτει νὰ μεταδώσῃ ἀνελλιπῆ τὰ διαμετρώμενα τηλεγραφήματα, πρὸς τοῦτο δὲ ἔλαβεν ἐντολὴν τὸ ἐπὶ τῶν ἐπισκευῶν εἰδικὸν ἀτμόπλοιο νὰ ἀνευρῆ τὸ βλαβὲν μέρος καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ ἐπισκευῆς αὐτοῦ. Τὸ ἀτμόπλοιο μετὰ ἐπιμόνον καὶ ἀνωφελῆ ἔρευναν, εὐρὲ τέλος μέρος τοῦ καλῶδιου, τὸ ὅποιον ἔφερον ἀντίστασιν ὡς νὰ ἦτο πού εμπλεγμένον, ὅταν δὲ ἰσχυρότερον ἀνεσῦρθη, ἀντλήσεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κοιμῆσαν καὶ φέρον περιτυλιγμένον πτώμα σεσηπὸς μεγάλης φαλαίνης. Τὸ κῆτος εἶχεν ὅλως ἐκδαρῆ ἀλλὰ τὸ σῶμα εἶχε μείνῃ ἀδιάτρητον καὶ πρὸς στιγμὴν ἐπέπλευσεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος πλήρες ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ὡς σφαιρα ἀεροστάτου. Ἄλλ' ἔξαφνα διερράγη σφενδονήσαν ρεύμα ἀέρος καὶ συνετάραξεν τὸσον πολὺ τὰ ὕδατα, ὥστε οἱ ἀπὸ φόβου μὴ ἀνατραπῶσιν. Ἐς φαίνετο κατέλιπον αὐτὸ ἐκ φόβου μὴ ἀνατραπῶσιν. Ἐς φαίνετο ἡ φάλαινα προσκρούσασα εἰς τὸ καλῶδιον καὶ μὴ δυνηθεῖσα νὰ διέλθῃ ὑπ' αὐτὸ ἐσφηνώθη ἐκεῖ καὶ ἀποπειραθεῖσα ν' ἀπαλλαγῇ περιεβέθη ἰσχυρότερον. Ἀπέμεινε δὲ ἐκεῖ αἰχμηλῶτος καὶ ἐξέπνευσεν εἰς ἀσφυξίας μὴ δυναμένη νὰ προβάλῃ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὕδατων ὅπως ἀναπνεύσῃ. Εἰς τὸ πτώμα τῆς φαλαίνης εὐρέθησαν προσκεκολλημένα πλῆθῃ ὀστρέων. Τὸ συμβᾶν τοῦτο δὲν εἶνε τὸ πρῶτον ἀναφερόμενον εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ὑποθαλασσίου τηλεγραφικῆς.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Stānleū, ἐν ᾧ περιγράφει τὰ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτοῦ πρὸς διόσωσιν τοῦ Ἑμίν πασσῶ, ἐπιγραφόμενον: «Ἀνὰ τὴν μακρὴν Ἀφρικὴν», ἐξεδόθη τὴν 12)24 Ἰουνίου ταυτόχρονως ἐν Λονδίῳ καὶ ἐν Νέφ Ἰόρκῃ, ὁμοίως δ' ἐν γαλλικῇ μὲν μεταφράσει ἐν Παρισίοις, ἐν γερμανικῇ ἐν Λειψίᾳ καὶ ἐν ἰταλικῇ ἐν Μεδιολάνοις. Αἱ δημοσιευθεῖσαι πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐπιστολαὶ τοῦ διακόμου περιηγητοῦ, οἱ ἀφηγήσεις περὶ τῶν συμβάντων αὐτῶν, τὰς ὁποίας κατεχώρισαν ἐφημερίδες τινές, ἀντὶ νὰ μειώσωσι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ συγγραμμάτος του, ἐπηύξησαν μᾶλλον αὐτὸ, κινήσασα τὴν γενικὴν περιέργειαν. Ἀξιοσημειωτὸν οὐδὲν ἦττον εἶνε ὅτι καὶ ἡ συγγραφή καὶ ἡ ἐκδοσις συνετελεσθησαν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ. Ὡς γράφουσιν ἐν τῷ προλόγῳ οἱ Ἄγγλοι ἐκδόται, οὐδέποτε ὁδοιπορικὸν τοσοῦτον περιεκτικόν, ὅσον τὸ τοῦ Stānleū, ἐγράφη

καὶ ἐτυπώθη ἐν τῶσον ὀλίγῳ χρονικῷ διαστήματι. Τοῦ ἔργου ἐπελήφθη ὁ Stānleū τῇ 13)25 Ἰανουαρίου τοῦ παρόντος ἔτους ἐν Καίρῳ, ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Βικτωρίας· ἐργάσθη δ' ἀδιαλείπτως ἐπὶ πενήτηντα συνεχεῖς ἡμέραι, γράφων κατὰ μέτρον ὅρον εἰκοσι σελίδας τυπογραφικὰς καθ' ἑκάστην τὸ πρῶτον μέρος τοῦ χειρογράφου παρεδόθη εἰς χεῖρας τοῦ ἄγγλου τυπογράφου τὴν 28)12 Μαρτίου τὸ δὲ τελευταῖον τυπογραφικὸν δοκίμιον ἐστάλη εἰς τὸν συγγραφέα τὴν 22)3 Ἰουνίου, συντελεσθείσης τῆς μὲν συγγραφικῆς ἐργασίας εἰς 50 ἡμέρας, τῆς δὲ τυπογραφικῆς εἰς 83. Ἔτεροι 20 ἡμέραι ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν τύπωσιν, τὸ δέσμιον καὶ τὴν διεκπεραίωσιν, διότι ἡ δημοσίευσίς ἐγένετο, ὡς εἶπομεν, τὴν 12)24 Ἰουνίου ἤτοι ἐν ὄλῳ ἐχρειάσθησαν 100 ἡμέραι. Μείζονος ὁμως θαυμασμοῦ ἀξία εἶνε ἡ ταχύτης τῆς ἐκδόσεως τῶν μεταφράσεων. Οἱ γάλλοι, γερμανοὶ καὶ ἰταλοὶ ἐκδόται ἔλαβον τὰ πρῶτα τυπογραφικὰ δοκίμια τὴν 8)20 Μαρτίου καὶ παρέδωκαν αὐτὰ εἰς τοὺς μεταφραστὰς ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα ἦσαν ἀδιόρθωτα, τὰ δὲ πρῶτα διορθωμένα φύλλα ἔλαβον τὴν 1)13 Μαΐου ἤτοι χρεῖα νέας μεταφραστικῆς καὶ τυπογραφικῆς ἐργασίας πρὸς ἀντιβολὴν τῶν διορθώσεων. Ἡ στοιχειοθεσία τῶν μεταφράσεων ἤρχισεν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου, κατὰ τὰ μέσα δὲ τοῦ Ἰουνίου εἶχε περατωθῆ ὁ πρῶτος τόμος, ὁ δὲ δεύτερος ἐξεδόθη μετὰ μίαν ἐβδομάδα. Ἦτοι δύο ὀγκώδεις τόμοι, ἐκ 1100 σελίδων ὀγκοῦ σχήματος, μετὰ πολλῶν εἰκόνων καὶ 38 πινάκων μετεφράσθησαν, ἐστοιχειοθετήθησαν, διορθώθησαν, ἐσελιδοποιήθησαν, ἐτυπώθησαν καὶ ἐδέθησαν εἰς 93 ἡμέρας μόνον!

Διαίτα τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Γερμανίας. Μία ἐφημερίς τοῦ Βερολίνου ἀναγράφει τὰ ἐπομένως λεπτομερεῖας περὶ τῆς διαίτης καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας τοῦ ἀρχιγραμματέως Καπρίβι. «Μέχρι τοῦ ἀντιβαλάνου εἰσερχοῦνται οἱ βουλομένοι ἀκωλύτως, μὴ ἐνοχλοῦμενοι, ὡς συνέβαιναν ἐπὶ τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ, ὑπὸ ὑπαλλήλων τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας, κατασκοπεύοντων τοὺς λόγους καὶ τὰ κινήματα παντὸς ἐπισκέπτου. Ὁ κύριος Καπρίβι ἐξυπνᾷ ἐνωρὶς καὶ ἐργάζεται πολὺ τὴν πρωΐαν διακόπτει δὲ τὴν ἐργασίαν του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος, ὅπερ εἶνε λιτώτατον. Κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ἀρχιγραμματεὺς δέγεται τοὺς συμβούλους του. Μετὰ τὸ γεῦμα, ἀπλοῦν ὡς τὸ πρόγευμα, ἐξέρχεται ἔριππος ἐπὶ τινὰς ὥρας. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον του εἰς τὸ μέγαρον, γίνονται ἐπίσημοι ἀκροάσεις, πλὴν τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς μεταβαίνει εἰς τὰνάκτορα, ὅπως ὑποβύλη τὴν ἔκθεσιν του εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Ἄμα δὲ περατωθῶσιν αἱ ἀκροάσεις δέγεται πάλιν τοὺς συμβούλους του. Τὴν ἐσπέραν παραμένει εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπου τὸν συντροφεύουσι στενοὶ τινες φίλοι, οἱ πλείστοι στρατιωτικοί, μεθ' ὧν διέσχεται τὰς ὥρας καπ-ἴζων. Ἐκ τῶν ἐν τῷ μέγαρῳ τῆς ἀρχιγραμματείας δωματίων καὶ αἰθουσῶν, ἄτινα κατεῖχεν ὁ Βίσμαρκ ἀπὸ τοῦ 1862, ὀλίγα μόνον χρησιμοποιεῖ εἰς κατοικίαν του ὁ Καπρίβι, τὰ δ' ἄλλα μένουσι κενά. Σπανιώτατα δὲ κατέρχεται εἰς τὸν κήπον τοῦ μεγάρου, ὅπου ὁ προκατόγος του συνεβίβει νὰ περιπατῇ οὐ μόνον τὴν ἡμέραν ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα, ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τὸν σκύλον του καὶ ἓνα ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά. Τῇ 10)22 Ἰουνίου ἐτελεσθησαν ἐν Μαγεντιᾷ λαμπραὶ ἑορταὶ εἰς τιμὴν τοῦ εὐρετοῦ τῆς τυπογραφίας Γουτεμβέργου. Ταυτοχρόνως δ' ὀργανώθη τυπογραφικὴ ἔκθεσις, καθιστάσα καταφανεῖς τὰς προ-

δους αίτινες ἐν τῇ τυπογραφίᾳ συνετελέσθησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἡ ἔκθεσις αὕτη, περιλαμβάνουσα καὶ ξυλογραφικὸν τμημα, θὰ μείνῃ ἀνοικτὴ μέχρι τέλους Ἰουνίου· ἔπειτα δὲ τὰ πλεῖστα τῶν ἐκθεμάτων θὰ κατατεθῶσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μαγεντίας. Καὶ ἐν Φραγκοφόρτῃ ἐωρτάσθη ἡ 450 ἐπέτειος τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας, διὰ τελετῆς, γενομένης περὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Γουτεμβέργου, ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Ἑκπαιδευτικά. Ἀνακινήθωνται ἐν τῷ Καινοβουλίῳ τῆς Γαλλίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων ὁ γαλλικὸς τύπος ἐπελήφθη εὐρυτάτης συζητήσεως αὐτῶν, ἰδίως δὲ τοῦ ζητήματος τῆς καταργήσεως τῆς κλασικῆς ἐκπαίδευσως. Οἱ πλείστοι δὲ παραδέχονται ὅτι ἀν ἦν εἶνε εὐκόλως ὅλη ἡ γαλλικὴ νεολαία νὰ διδάσκηται τὰ ἑλληνικὰ καὶ τὰ λατινικὰ γράμματα, ἐπάναγκες ὅμως εἶνε μέρος τούλάχιστον αὐτῆς, τὸ ἐκλεκτότατον νὰ μὴ μὲν ἄμοιρον τῆς κλασικῆς παιδείσεως, καὶ ὅτι ἐπιζημιωτάτη εἶνε ἡ παντελής καταργήσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης. Καὶ αὐταὶ αἱ ῥιζοσπαστικαὶ ἐφημερίδες ἐξαιροῦσι τὴν μορφωτικὴν δύναμιν τῆς κλασικῆς παιδείσεως «Δὲν λέγομεν, γράφει ὁ Ῥιζοσπάτης ὅτι δὲν πρέπει νὰ διδάσκωνται ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ τούναντιον μάλιστα. Ἄλλ' ἡ διδασκαλία τῶν γλωσσῶν τούτων ἐκ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων κατέστη σήμερον εἰς μόνους τοὺς εὐπόρους προσιτή.» Ἐτέρα δ' ἐφημερίς, ἡ *Δικαιοσύνη* γράφει: «Πρὸς μόρφωσιν ἀνθρώπων εἶνε χρεῖα γενικωτέρων ἰδεῶν, αὐταὶ δὲ μόνον διὰ τῆς κλασικῆς ἐκπαίδευσως προσκίονται. Αἱ πρακτικαὶ ἐπιστῆμαι μόνον μηχανικοὺς δημιουργοῦσι. Ὁ δὲ συνμιλήσας καὶ ἐπὶ πέντε λεπτά μόνον μετὰ μηχανικοῦ μὴ εὐμοιρήσαντος κλασικῆς μορφώσεως, δὲν βραδύνει νὰ κατανοήσῃ ὅτι ὁ μηχανικὸς αὐτός καὶ ἀν ἀκόμη ἤγειρε πύργους τριακοσίων μέτρων ἢ κατεσκευάσει σιδηροτεύκτους στοὰς μηχανῶν, ὅμως στερεῖται ἀνθρωπισμοῦ. Λαὸς ἐκ μηχανικῶν ἀποτελούμενος ἤμπορεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα ἐν τῇ βιομηχανίᾳ· ἀλλ' οὐδὲν ἤττον θὰ εἶνε λαὸς οἰκτρὸς καὶ ἀξιοβρόχηντος.»

Θεατρικά. Ἡ Σάρρα Βερνάρ ἀναρρώσασα, ἤρχισε τὰς παραστάσεις αὐτῆς ἐν Λονδίῳ διὰ τῆς «Ἰωάννας Δ'» Ἀρκ.»

ΠΑΝΤΟΙΑ

Οἱ μαυαμεθανοὶ Ἴνδοι παρασκευάζουσιν ἀποστολὴν πολυαριθμῶν κηρύκων τοῦ Μωαμεθανισμοῦ εἰς Ἀμερικὴν ὅπως κατηγήσῃ τοὺς χριστιανούς· καὶ προσελκύσασιν αὐτοὺς εἰς τὸ θρησκειακὸν τοῦ Μωάμεθ.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Δὸν Πέτρος τῆς Βρασιλίας. Ὁ πρῶν αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας ἐγεννήθη τῷ 1825. Παρέλαβε τὸν θρόνον παρὰ τοῦ παραιτηθέντος πατρὸς του πενταετῆς μόλις καὶ ἀνεκηρύχθη ἐν ἡλικίᾳ τῷ 1841 ἤτοι ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν. Πῶς ἐκυβέρνησε κατὰ τὰ 48 ἔτη τῆς ἀρχῆς του διεφημισθῆ εἰς τὸν ἀπανταχοῦ κόσμον, καὶ κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ σεβαστὸν καὶ ἀγαπητὸν ὡς ἡγεμόνος φιλελευθέρου καὶ σοφοῦ. Ἡ Βρασιλία ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Δὸν Πέτρου ἐτέλεσε γιγαντιαίας πρόδους καὶ κατέλαβε τὴν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν θέσιν αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς ἐκθρονισεῶς τοῦ Δὸν Πέτρου ἀποκατέστη ἐν Εὐρώπῃ, ἦν καὶ πρὸ 14 ἐτῶν, τῷ 1876, ἐπετιθέθη ἐλθὼν τότε καὶ εἰς Ἀθήνας. Βαρῆς φέρων τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ὀδύνην, ἦν καὶ διὰ στίχων ἐξεδήλωσε, κατεβλήθη μεγάλως, ἀπ' οὗτο μάλιστα ἀπώλεσε καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἀποθανοῦσαν ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκθρονίαν.

Πομφόλυγες. Ὁ ζωγράφος τῆς εἰκόνης ταυτῆς Γαβριήλ Μάξ εἶνε ἐκ τῶν διασημοτέρων συγγραμμάτων ζω-

γράφων τῆς Γερμανίας. Ἐγεννήθη ἐν Πράγῃ τῷ 1840 καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν Μονάχῳ παρὰ τῷ Πιλότῳ. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του ἔχουσι τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι δὲν περιλαμβάνουσι περισσοτέρας τῶν δύο μορῶν, ὅπως καὶ ἡ παρούσα εἰκὼν. Ἄν δὲ ὑπολείπονται τῶν ἔργων ἄλλων καλλιτεχνῶν ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῆς συλλήψεως καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλὰ πάντα ἀποπνεύσει γλυκὺ ἄρωμα ἀβροᾶς ποιήσεως, ἐνίοτε δὲ φέρουσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θεατοῦ βαθεῖα καὶ θλιβεροὺς στοχασμούς, ἀντανακλῶντα αὐτοὺς τοὺς στοχασμούς τοῦ εὐπνευσμένου τεχνίτου, οὗς ἐκ τοῦ ἰδίου πνεύματος ἐπὶ τῆς θόνης ἀπετύπωσαν. Καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη παριστῶσα νεάνιδα ἐν ἀρχαίῃ περιβολῇ φιλαρέσκως κατοπτριζομένην καὶ ἐναβινομένην διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς, ἐν ᾧ μικρὸς ἐρωτιδεὺς ὀπίσθεν καθήμενος φουᾶ καὶ ῥίπτει πομφόλυγας εἰς τὸν ἀέρα, τί ἄλλο εἰκονίζει ἢ ζωγραφιστὴν τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ καλλονὴ ὡς αἱ πομφόλυγες εἶνε στιγμιαῖαι, κεναὶ καὶ μάταιαι εἰς τὸν γήινον κόσμον τῆς συνεχοῦς καὶ ἀπηνοῦς φθορᾶς!

Ε Δ Ω Κ' ΕΚΕΙ

Καλὴ διεύθυνσις. — Χθὲς ἐπιείσθηκα ἔς τὰ γερά μὲ τὴν γυναῖκά μου. Μ' ἔφερε σὲ τέτοιαν θέσιν τοῦ γυνῶ καὶ τῆς λέω: πῆγανε ἔς τὸν διάβολο! Κ' ἐκείνη τί κάνει, μάτια μου; βάζει τὸ καπέλλο τῆς καὶ τὸ σάλι τῆς καὶ πάει ἴσως... ἔς τὴν πεθερά μου!

Ἐκλογή ἐπαγγέλματος.—Γιατί δὲν ἀκολουθεῖς κανὲν ἐπαγγέλιμα;—Γιατί ἐν μόνον ἐπάγγελμα μ' ἀρέσει καὶ γι' αὐτὸ χρειάζονται πάρα πολλὰ χρήματα.—Ποῖ ἐπάγγελμα; — Ἐκατομμυριούχος.

Εἰς ἀνταλλαγὴν. Ἐβίος ἐν Ἀθήναις διατρίβων ἔχασε τὴν σκύλαν του, τὴν ὅποιαν εἶχε πρὸ πολλοῦ ὡς ἀνίχνυσαν εἰς εὐγενὲς γένος. Μετὰ πολλοὺς μῆνας ἀνακαλύπτει ὅτι κάτοχος αὐτῆς ἦτο Ἀθηναῖός τις. Διὰ παντοίων μέσων ζητεῖ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ζώου ἀπειλῶν ὅτι θὰ καταφύγῃ εἰς τὴν πρεσβείαν καὶ εἰς τὰ δικαστήρια. Ὁ Ἀθηναῖός εἶνε ἀνένδοτος, παρακινούμενος δὲ ὑπὸ βουλευτοῦ Ἀττικῆς νὰ συμβιβασθῇ ἐπὶ τέλους μὲ τὸν ξένον διὰ νὰ μὴ ἐμπλέξῃ εἰς δικαστήρια, προτείνει ὡς μόνον συμβιβασμὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὸ πρῶτον σκυλάκι τὸ ὅποιον θὰ γεννήσῃ ἡ σκύλα. Καὶ ὁ ξένος μαθὼν τὴν πρότασιν:—Ἐρατὸς συμβιβασμός, κράζει ἐν ὀργῇ, σταντάσου νὰ σοῦ πάρῃ ἕνας τὴν γυναῖκά σου καὶ νὰ σοῦ δίδῃ εἰς ἀνταλλαγὴν τὸ πρῶτον παιδί τοῦ θὰ κάμῃ μαζί τῆς!..

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ αὐστηρότης εἶνε ἀπόδειξις ἐκτιμήσεως, ἐνῶ εἰς τὴν ἐπιείκειαν ὑπάρχει πολλῆς δόσεως περιφρονήσεως.

*

Τὰ χρέη ὁμοιάζουν τὰ παιδιὰ· ὅσον μικρότερα εἶνε τόσο περισσοτέρων φωνάζουν.

*

Ὅπως τὰ ἐνδύματα δὲν παράγουσι θερμότητα ἀλλὰ περικλείουσι μόνον καὶ διατηροῦσι τὴν ἐν τῷ σώματι ἐνυπάρχουσαν, ὁμοίως τὰ πλοῦτα καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ ἀπολαύσεις δὲν καθιστοῦσι τινα εὐτυχίαν ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἤθους δὲν πηγάζει ἡ εὐτυχία.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κηλίδες παρέκτον προελθοῦσι ἐκ λίπους τῆ ἑλαίου ἀραιροῦνται ἢ σταλάζετε ὀλίγον πετρέλαιον εἰς αὐτὰς καὶ πὰς τρίψετε διὰ πανίου βραχέντος εἰς πετρέλαιον. Τὸ πετρέλαιον δὲν ἀργεῖ νὰ ἐξατμισθῇ· κατόπιν δὲ πλύνετε μὲ σαπωνίδα τὰ βραχέντα μέρη καὶ ἅμα στεγνύουσιν τὰ κηρώνετε καὶ τὰ στιβώνετε.

Κωνσταντῖνος Παπᾶς

Δ.Ν.